

НАША

ВСЕУКРАЇНСЬКА
ПРАВОСЛАВНА
ГАЗЕТА

ВІРА

м. Київ

Газета заснована 1 вересня 1989 року

Наш індекс 61671

АПОСТОЛЬСТВО

Велике диво — шестя Святого Духа на апостолів сприймається як щось неймовірне.

«Коли ж почався день П'ятдесятниці, всі вони однодушно знаходилися вкупі. І нагло зчинився шум із неба, ніби буря раптово зірвалася, і переповнила весь той дім, де сиділи вони.

І з'явилися їм язики поділені, немов би огненні, та й на кожному з них по одному осів.

Усі ж вони сповнилися Духом Святим і почали говорити іншими мовами, як їм дух промовляти даєє».

(Дії. 2. 1-4)

Що тут описове, що алегоричне, але образ вражаючий і багатозначний. Усі народи почули, «що говорять вони про великі діла Божі мовами нашими».

І всі не виходять з дива, і безраді були, і говорили один до одного: «Що ж то статися має?»

А сталося ще більше диво: через якихось 10 поколінь ті одержимі духом апостоли без вогню і меча духовно завоювали всю Римську імперію.

І то вже історичний факт. В посланні до Галатів апостол Павло називає ту всемогутню зброю: «Віра, що чинна любов'ю». Вона долає опір тіла.

«Учинки тіла явні, то є: перелюб, нечистість, розпуса, ідопослуження, чари, ворожнечі, сварка, заздрість, гнів, суперечки, незгоди, ереси, зазидки, п'янство, гулянки й подібне до цього.

А плід духа: любов, радість, мир, довготерпіння, добрість, милосердя, віра, лагідність, здержливість. Закону нема на таких!

Бо що тільки людина посіє, те саме пожне».

Посл. Св. Ап. Павла до Галатів, 5.19-23; 6,7

Велике диво перемоги християнства створили подвижники віри, офірно віддані служінню. І великий вияв всемогутності Святого Духа, який діяв і тепер діє в людському суспільстві, мирить непримиренних й просвітлює темних.

Вірою, лагідністю, терпеливістю досягають більше, ніж могли б домогтися силою.

Апостольство і місіонерство є великою силою і в наш час. Тепер, як і колись, добрий посів дає добрі сходи.

Л.С.

Молитва за Україну

Яке чарієне небо,
яка прекрасна земля,
які добрі люди!

Господи!

Україна — це Твій Подарунок
усьому світу!

Хай же, Господи Боже наш,

всі, хто тут живе,

і хто житиме у майбутньому,

будуть вдячними Тобі

і живуть як рідня,

як брати і сестри, як Твої діти,

як Твій народ!

Хай добре живуть вони
на цій землі

і хай люблять —

і одне одного, і оце небо,

оцю землю,

ці квіти, цей хліб,

цю мову і пісню —

цей чудовий Подарунок Твій

всім нам, українцям!

Господи Боже наш!

Це все Твоє! Це Любов Твоя!

Це Радість наша!

Слава Тобі навіки вічні! Амінь!

À ÖÛÏ Ì Ó ×ĒÑĒÏ:

Ï Ì ÖBÏAÏ A AÑAÏ AÐÏ AÏ A Ï Ï ĒĒÖAA ÇA ÖĒÐAÏÏ Ö	10-11
AÖÏ ĒĒ Ï ÐÏ AÖÖÏ AÏ A XĒĒÖÖB	2
Ï ÐÏ Ï Ï AAÏ AÖÐA Ï Ï ÐÏ ÖAÏ ĒA Ï A ÏĪ AAÏÖÐAÖÏÏ	8-9
Ï Ï ÐAĒÛÏ ĒĒ Ï AÏ A BÇÏ Ē AĒAAĒĒ	10
«ĒĒÇAÏ ĒĒÖAĒĒÏ»	12-13

Скрижалі Духа

Із думок Св. Ісаака Сирійського
ПРО ДУХОВНЕ ЖИТТЯ

* * *

Потурбуйся здобути у своє нутро Того, Хто за все найцінніший. Полиши мале, аби надбати велике. Зневажай надмірне й маловартісне, щоб здобути багатоцінне... Віддайся тому, щоб вмирати в подвигах, а не жити недбало. Бо не лише ті мученики, що прийняли смерть за віру в Христа, а й ті, що помирають за дотримання Його заповідей.

* * *

Принось до Бога своє прохання відповідно до Його слави, щоб перед Ним звеличалася твоя гідність і зрадів Він тобою. Ось ангели й архангели — ці вельможі Царя — під час твоєї молитви зважають на тебе, з яким проханням звернешся ти до їхнього Владика, якого просиш. Бо не належить нам завчасу торкатися великих мір, щоб Боже дарування, яке ти зарано прийняв, не стало марним, бо легко його отримано й швидко воно втрачається. Лише здобуте із сердечним вболіванням, бережливо оберігається.

* * *

Якщо просиш чогось у Бога, і Він зволікає тебе вислухати, не печалься, ти ж бо не мудріший за Нього. А це трапляється з тобою, бо ти або не гідний отримати те, що просиш, або тому, що шляхи твого серця не відповідні, а супротивні твоїм проханням, або ж ти ще не досяг міри, щоб прийняти дарування, якого просиш. Бо не належить нам завчасу торкатися великих мір, щоб Боже дарування, яке ти зарано прийняв, не стало марним, бо легко його отримано й швидко воно втрачається. Лише здобуте із сердечним вболіванням, бережливо оберігається.

* * *

Молися, аби не відступив від тебе ангел твоєї добродетельності, і гріх не воздвигнув на тебе вогненної боротьби й не розлучив тебе з нею. Молися, щоб не ввійти тобі в спокосу двоєдушності і сумніву (коли хитається надія), які вводять душі у велику боротьбу.

* * *

Хто зберіг неушкодженим Даниїла, коли той перебував у рові з левами, та й трьох юнаків у розжареній печі, Хто визволив Єремію із рову з нечистотами і дарував йому милість у стані Халдейським, Хто вивів із в'язниці Петра, коли двері її були замкнені, і Павла врятував від сонмища юдейського, — словом, Хто завжди й будь-де у кожній країні співприсутній зі своїми рабами і являє в них силу Свою й перемогу, пильнує їх у багатьох незвичних обставинах, дає їм Своє спасення у їхніх скорботах, — Той і нас хай укріпить і спасе серед хвиль, що звідусіль нас переймають!

* * *

Хай буде в наших душах стільки ж ревности супроти диявола і його помічників, скільки мали її Маккавеї і святі пророки, і апостоли, і мученики, і преподобні, і праведні, що при найважчих спокусах, покинувши позаду себе світ і тіло, вистояли в правді, не

поступилися перемогою небезпекам, які оточували і їхні душі, і тіла, а мужньо їх здолали. Їхні імена написані в книзі життя, і наука їхня дотримується для нашого повчання і зміцнення, аби стали ми мудримі, пізнали шляхи Божі, маючи перед своїми очима їхні життя — як живі й надхненні взірці — та й прямуючи їхнім шляхом.

ніж будь-коли людина буває зосереджена і приготувана дослухатися Бога, прагне й чекає від Нього милости. Слив, це є час стояння біля Царських Воріт, аби благи Царя, і слушно, щоб було виконане прохання того, хто благо і призиває в цей час.

* * *

Усі видіння святі мали під час молитви. Та чи буває інший час такий святий і за своєю святістю такий слушний для прийняття дарувань, як час молитви, коли людина бесідує з Богом? Коли... вона із зусиллям збирає воедино всі свої порухи й думки та й думкою заглиблюється в єдиного Бога, і серце її буває Ним наповнене, і від цього розуміє людина незбагненне. Бо Святий Дух за мірою сил кожного діє в нас, запозичуючи привід до дії саме з того, про що хто молиться... І ум вражається, зачудований, та й чує себе вже не в цій землі.

* * *

Когось запитали: коли людина дізнається, що отримала прощення гріхів своїх? І відказав той: коли відчує у своїй душі, що цілковито, усім серцем зненавиділа гріх, і коли явно скерує своє стремління остаточно геть від гріха.

* * *

Розум, що хвалиться собою, в якого сік і кров — пиха й гордіня, є цілковито супротивний вірі. Він тримає людину в стані, що нижчий за природу.

* * *

Хтось із великих Отців мовив про себе, що після тридцятилітніх подвигів, скорбот і пошуків Бог, врешті, дарував йому глибоке втихомиріння серця. Тому, каже, коли хочувати, щоб звершувати Службу Божу, можу ще звершити одну «Славу» (третину катизми); а щодо решти, якщо стоятиму три дні, то в подвій перебуваю з Богом і не відчуваю труда анітрохи.

* * *

Доволі багато мисленних домів бувають окрадені цим помислом (тобто думкою, що нема чого їм боятися). А це трапляється, коли потьмяніє в душі чистота осяяння святим пізнанням. Від чого ж вона потьмяніє? Авжеж, від того, що проник у душу будь-який, навіть найтонший помисел гордіні й там загніздився, або став чоловік більше турбуватися минуцим, або віддаватися зануренню в облесливий світ.

* * *

Спочатку людина своїми думками віддаляється від правдивої турботи, а до неї тоді наближається дух гордощі. Коли ж людину опановують гордощі, то віддаляється від неї промислитель-

ний ангел, що пробуджує в ній сумління праведности.

За мірою видимої в душі гордіні — і міра скрухи, що нею Бог врозумляє душу.

* * *

Божа путь — це щоденний хрест. Ніхто не підіймався на небо, живучи собі прохолодно.

* * *

Оселя Духа там, де безнастанно перебуваємо в послуху... У кому Він перебуває, тих не привчає до лінощів. Навпаки, Дух повчає не спокую шукати, а більше віддаватися діланню і найбільшим скорботам. Таких Дух скріплює спокусами й наближає до мудрости. Така воля Духа, аби любі Йому перебували в трудах.

* * *

Велику силу здобуває той, хто на досвіді пізнав як неміч єства, так і поміч Божої сили та й утвердився в цій. Ті, що йдуть істинним шляхом, тільки тоді пізнають це, коли Бог, спочатку давши їм усвідомити свою неміч, трудність спокосу і вороже лукавство, а потім, явивши Свою поміч і заступництво, викарбує в них тверду віру, що Божа сила завжди охороняє їх і тільки нею одною вони можуть перемогти супротивників — і внутрішніх, і зовнішніх.

* * *

Прийдешне життя подібне до рукописів, що написані на чистих сувоях і запечатані царською печаткою, в яких уже неможливі ані доповнення, ні опущення. Тому, будьмо уважні до змін, які чинимо, допоки маємо владу над рукописом свого життя, що його пишемо своїми ділами. Робімо доповнення добрим життям, вигладжуймо в ньому недоліки попереднього часу. Бо поки ми в цьому житті, Бог не накладає печатки ані на добре, ані на зле, аж до самого часу нашого відходу.

* * *

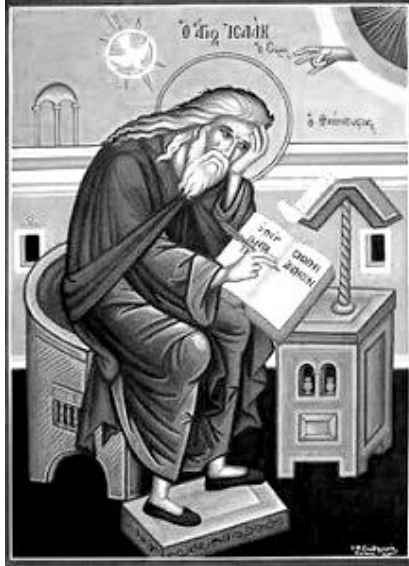
Хай у тебе завжди переважає милостиня. Жорстоке й немилосердне серце завжди нею очиститься. Милосердний чоловік — лікар своєї душі, бо він розганяє потьмарення пристрастей в собі неначе сильним вітром.

* * *

Вибери собі ділання, що приносить насолоду, — безнастанне стояння на молитві ночами, — під час якого всі отці позбувалися старої людини й сподоблялися оновленню ума. Тоді душа відчуває безсмертне життя і, відчуваючи його, позбувається покривала темряви й приймає в себе Святого Духа.

* * *

Зробивши крок, розвідай, чи простує ти дорогою, чи відхилився від неї і йдеш якою-небудь стежкою поза справжнім шляхом. Лише за вчинками не запевняйся в тому, що ретельно звершувеш життя істинне.

* * *

Хто оберігає своє серце від пристрастей, той щохвилини бачить Господа. Хто завжди думає про Нього, той проганяє від себе демонів і викорінює насіння їхньої злоби. Хто щохвилини спостерігає за своєю душею, серце того звеселяється одкровеннями. Хто зір свого розуму зосереджує в глибині себе самого, той бачить у собі духовну зорю.

* * *

Роздратоване серце не вміщує в собі Божих таїн, а лагідний і смиренний — джерело таїн нового віку.

* * *

У чистого душею — мисленна оселя всередині, а сонце, що сяє в нім, — світло Пресвятої Трійці, повітря, що ним дихають мешканці цієї оселі, — Всесвятий Дух Утішитель, возсідують в нім святі й безплотні природи; а життя, і радість, і їх веселість — Христос, Світло від Світла — Отця. Такий і видінням своєї душі повсякчас звеселяється...

* * *

Зазвичай ум — будівничий почуттів і помислів і цар пристрастей. Але коли правування Духа візьме над ним гору, тоді відбирається в нього влада, і він уже підвладний, а не володар.

* * *

А якщо хто спитає, чому лише в час молитви бувають ці великі й невимовні дарування, то скажемо, що тоді більше

Реколекції з о. Владиславом БУКОВИНСЬКИМ

ПРОБАЧЕННЯ

«Любіть ворогів ваших, добро чиніть тим, які вас ненавидять, благословляйте тих, які вас проклинають, моліться за тих, що вас зневажають. Тому, хто б'є тебе в одну щоку, підстав і другу; хто ж бере в тебе свиту, не борони й одежі. Дай кожному, хто тебе просить; хто бере щось твоє, не допоминайся. І як бажаєте, щоб вам чинили люди, чиніть їм і ви так само. Коли ви любите тих, що вас люблять, яка вам заслуга? Та ж бо й грішники люблять тих, що їх люблять. І коли чините добро тим, що вам чинять, яка вам заслуга? Та й грішники те саме чинять. І коли ви позичаєте тим, від кого маєте надію назад узяти, яка вам заслуга? Адже і грішники грішникам позичають, щоб відібрати від них рівне. Ви ж любіть ворогів ваших, добро чиніть їм, і позичайте, не чекаючи назад нічого, а велика буде ваша нагорода, й будете Всевишнього синами, бо Він благодійний для злих і невдячних. Будьте милосердні, як і Отець ваш милосердний» (Лк 6,27-36).

«О. Владислав Буковинський тричі сидів у в'язниці. Разом більш ніж 13 років ув'язнення і лагерів. Але навіть в ув'язненні частково здійснював своє служіння священника (звичайно, тасмно). Відляв тайнства, говорив людям про Бога і втішав їх. Коли говорили: «Отче, якби ми заслужили на це ув'язнення, то охоче б відбували покарання. Але ж ми невинні». Відповідав їм: «Власне тому, що ми невинні, маємо тішитися і охоче переносити страждання, адже завдяки цьому маємо заслугу».

Спогад:

«Було це взимку 1947/48 року, у великому лагері в Уральських горах. У цьому лагері було кілька тисяч в'язнів. На ніч двері до кожного бараку були відчинені. Суворо заборонялося переходити з бараку до бараку. Протягом усієї ночі по лагерю курсували патрулі. Якщо такий патруль зловив вночі нещасливого, то відразу спроваджував його до карцеру, де треба було провести принаймні три доби. Було це, особливо взимку, середньою приємністю.

Якщо йшлося про сповідь, то влітку з цим не виникало жодного клопоту, але взимку це можна було робити лише вночі. Багато разів нічні «прогулянки» вдавалися, аж одного разу... Протягом кількох ночей готував до першої сповіді нашого земляка. Це був милий і недурний хлопець віком біля 25 років. Після кількох ночей Болеслав гарно посповадався з цілого життя. Ми ще трохи порозмовляли. Було вже після півночі, коли я повертався до свого бараку, розташованого в кінці лагера. Раптом блиск ліхтарика і голос: «Стої! Кого іде?» — нашттовхнувся на патруль.

Далі все поточилося дуже швидко.

Перший офіцер: «А, то поп — чого ж ти, попе, волочишся вночі по лагерю?» Підходить до мене, б'є в праве око, аж запекло, і говорить: «Ну, провалитай — во!» Не підставив згідно Євангелією другої щоки, лише повернувся до свого бараку дуже обурений: яке він має право так мене зневажати? Через кілька хвилин прийшли роздуми. Власне патруль мав обов'язок відразу впускати мене до карцеру. Тим часом сержанти зупинилися на фізичному покаранні. З їхнього боку це була свого роду гуманність.

Чи не пережив тоді певного роду милосердя та симпатії? Чи та щока не тільки не намірена зневага, але скоріш за все, в тих умовах, щось на зразок «протекційного» плескання по плечу? Чи було б порядним означувати катами людей, котрі — незважаючи ні на що — виявили добре серце до мене?.. »

Дуже часто затримуємося на почутті кривди, задумуємося, як хтось міг так сильно скривдити нас або інших. О. Буковинський, незважаючи на те що був скривджений, не затримувався на

цьому, він знав дійсність дали, в перспективі вічності, як заслугу, як цінність.

Завдяки пробаченню, переживаємо свободу від гніву та ненависти, переживаємо радість і мир, стаємо лагідні та терпеливі, відчуваємо, чим є доброта. Така поведінка дозволяє відкривати прикру щоденність із надією, що Бог усе це змінить на добро. Наповнюємося довірою, що хрести і страждання мають сенс. Відчуваємо Боже милосердя. Праця над опануванням гніву та ненависти провадить до власного навернення, зміни та прохання до Бога пробачити наші гріхи, тому що **ненависть і брак пробачення є ув'язненням гіршим, ніж лагер в Уральських горах.**

«Воляння з Волині»,
ч. 4, 2008

Св. Параскева. Поч. XVI ст.

супротивників, нехай зникнуть і загинуть від нас усі вороги видимі й невидимі, як зникає попіль в порох від подиху вітру! Святий великомучениче і перемождо Георгію, святі мученики і стратотерпці Борисе та Глібе, святі преподобні отці наші печерські та святі новомученики українські, станьте мені на допомогу, хай буду я захищений вашими святими молитвами!

Господи многомилостивий, почуй благання моє, раба Твого (ім'я), і пошли сонмища демонів на затьмарення очей і розуму неприятелів наших, вчини між ними міжусобну брань, нехай вони знищать самі себе, а я, раб Твій, перейду вогонь і воду і невразливим буду ні від вогню, ні від меча, ні від стріли, що летить на мене, ні від потоплення водного, ні від повітряної зброї, ні від будь-якої небезпеки, що чигає на мене. Хай збереже мене Сам Ісус Христос і Небесна Цариця, Мати Його, і всі Сили Небесні, і святий ангел-охоронитель, що постійно поруч з мною перебуває. Амінь.

Із «Требника» свт. Петра Могили

Молитва за православних воїнів, які йдуть на битву

Господи Боже наш, Ти вислухав Мойсея, що простягнув до Тебе руки свої, і людей ізраїльських укріпив на Амаліка, і ради Ісуса Навіна з ополченням попустив сонцю зупинитися на знак перемоги. Ти й нині вислухай нас, що молимося Тобі за воїнів цих, які зібрані на битву: благослови, і укріпи їх, і подай їм серце мужнє на супротивників та ворогів.

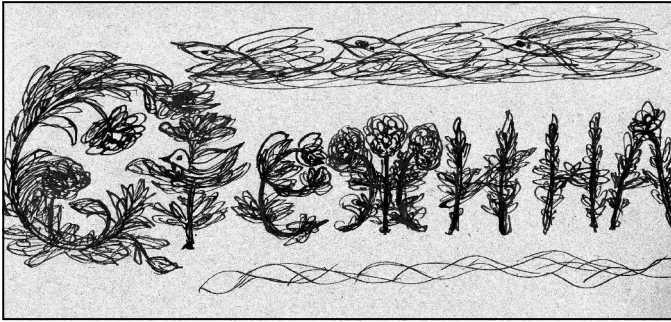
Ангела світлого пошли їм, а ворогам — страшного і жахливого, щоб зупинив їх і прогнаний, і серця їх розслабляв, і сміливість їх на втечу перетворив.

Відними від рабів Твоїх, що на битву нині вирушають, і від усіх нас будь-яке лихо, голод і пагубу, визволи нас від вогню, і меча, від нашествия ворогів, і від усякого нападу та повстання супротивників. Подорожуй разом з ними і подай їм усе для спасіння необхідне, навчи їх і врозуми, спаси, захисти, збережи, очисти, і радістю духовною наповни; душами і тілами їх будь заступником і захисником, як Благий, і Милосердний, і Чоловіколюбчець прощення гріхів подай їм, а в день Судний помилуй їх і нас усіх, та благослови в усі дні життя нашого, щоб, від Тебе допомогу, і заступництво, і визволення прийнявши, славу і вдячність без жодної перешкоди завжди ми Тобі возсилали. Бо Ти еси кріпость і утвердження людям Твоїм, і Тобі славу возсилаємо з Єдинородним Си-

ном і Пресвятим, і Благим, і Животворчим Твоїм Духом нині, і повсякчас, і на віки вічні. Амінь.

Молитва того, хто йде на війну

В ім'я Отця, і Сина, і Святого Духа. Амінь. Мати Божа, Небесна Царице, я, раб Твій (ім'я), звертаюся до Тебе, як до єдиної заступниці і покровительки і утішительки: дай мені силу перемагати ворога вогнем і мечем! Господи многомилостивий, дай мені Свій хрест пречесний і животворчий на прогнання всякого ворога і супостата. Підними на поміч мені всю силу небесного воїнства — Ангелів, Архангелів на чолі з Архистратигом Божим Михаїлом, хай покрийте раба Твого покровом крил своїх, заступлять від усякого страху, вогню, меча, затьмарення ненавистю, від усякої напасти і від усіх нападів лукавих. Господи, пошли мені леґіони Ангелів Твоїх на допомогу, щоб прогнали ворогів, які напали на нас, а на супротивників пошли страх, сум'яття, паніку, і оберни силу їхню на слабкість, і зброю їхню знескод! Благослови руки мої до битви і зміцни їх, укріпи тіло моє і позбав будь-якої недуги, немочі, слабкості, як фізичної, так і духовної, щоб я був міцним, сміливим і впевненим у своїй перемозі. Хай оградить мене Сам Господь наш Ісус Христос, і Мати Його, Небесна Цариця, і святі Ангели, Архангели та особливо Архистратиг Божий Михаїл, грізний воєвода святих Небесних Сил, сокрушитель демонів. Господи, знищи моїх

Василь МАРТИНЮК

П'ятдесятниця

День п'ятдесятий, як воскрес Господь...
Всі учні ув очікуванні дива.
Молитва їхня, щира і горлива,
як фіміям, струмує до висот.

Він говорив... Так-так, Він говорив:
«Не йдіть з Єрусалиму, любі діти,
бо скоро Духом буду вас хрестити
і приготую до великих жнив».

Так-так, казав Він: силою одягне
і свідками пошле по всій землі
робити чуда, утішать жалі
і напоїти всіх, хто неба прагне.

І раптом шум. Здивовані зіниці.
Знялася буря? Вітер? Ніби ні...
З'явилися язика, як огняні,
ї на голови осіли поодиноці.

О, що це? Радість. Як її втаю?
Слова із вуст. Я вперше їх промовив...
Це Дух Святий, це Дух тебе наповнив —
Бог виконав обітницю Свою.

Трійця

Лідія ДЯЧЕНКО

Різноманітна поена хата —
свято Трійці — Зелен-Свято.
У цей день земля свята
Духа Божого віта.

Голуб'ята-гуленьки

налетіли.
Біля Храму Божого
впали-сіли.
У святу Неділеньку
воркували,
Бога Триєдиного
прославляли!

Христина ЛИСОВЕЦЬКА

Зелені Свята

Сьогодні в нас Зелені Свята.
Замасна зелена хата.
Маїти листям хату треба,
бо ж Дух Святий зійшов із неба.
А мама, тато й ми ходили
на кладовище, на могили.
Там сплять дідусь мій і бабуся,
(за них щоранку я молюся),
а трохи далі тітка Валя,
що дуже гарно вишивала...
Усі радіють, коли діти
під їх хрести складають квіти.

А є там ще одна могила,
і біля неї ми молились.
Там хрест з берези, і калина,
і напис: «Вояк тут загинув
за Україну. Невідомий»...
Не повернувся з війни додому...
Не знала й мати, де загинув
її синок — за Україну.
Лежить самотній у могилі.
Та ми його не залишили!
За нього ми молились нині,
поклали квіти жовті й сині...

Олександр ШОВТУТА

Петро КОРОЛЬ

Божі творіння

Істина

Я присів над травинкою,
милувався росинкою,
у якій відбивалась заграва.
І подумав: у ній кохається,
і подумав: у ній відбивається
Боже світло, любов і слава.

Коли в собі відкриєш висоту
гарячих і терпких людських мозогів,
що колосками на рядниці поля,
звеличені, любов'ю проростуть,
тоді ти істину просту збагнеш,
що труд і щастя — це одне-єдине,
і лиш тоді назавжди збережеш
в собі нове народження людини.

Я присів над травинкою,
тішився мурашинкою,
сонечком жвавим крапчастим.
У творіннях Всевишнього —
сінь любови горішньої.
Здрастуй, сонечко, здрастуй!

Марія БАЛІЦЬКА

Дуб-ювіляр

Плеще Ялинка в долоні, гордо
всміхаються Клени, — на сто-
літньому Дубі з'явилося листя зе-
лене.

Таке ще яскраве-яскраве, нена-
че в райському садочку.

Білкі — руді вертихвістки —
кружляють весь день у таночку.

Вистукують дятли барвисті аз-
букою Морзе — радісну звістку на
Північ Плямистий Олень відвезе;
Сонце доставить на Захід; Зорі ясні
— на Схід; Ластівки швидкі — на
Південь...

Щоб усі зійшлися на обід — свя-
то у Древньому Лісі, який Хтось ко-
лись посадив: хотів нащадкам ли-
шити малесеньке диво із див.

Радіє Природа... Аж з Неба до-
щик рясний заросив, — так Господь
Добрий, Предвічний радість землян
освятив.

Між Сонцедощем уплелася Рай-
дуга, наче вінок; сережки собі при-
чепила із дуже яскравих зірок...

Плеще Ялинка в долоні...
Яснішає саяво Стожар...

...Всоте ясніє листочками світові
Дуб-ювіляр.

Всоте черпатимуть люди у ньо-
го мудрість й терпіння, стійкість і
силу волі, — бо саме у цьому спан-
сіння.

Всоте у велетня кроні гніздити-
меться Сова...

...Ранок.
Пташки щебечуть.
Що ж, Сонцесон, бувай.

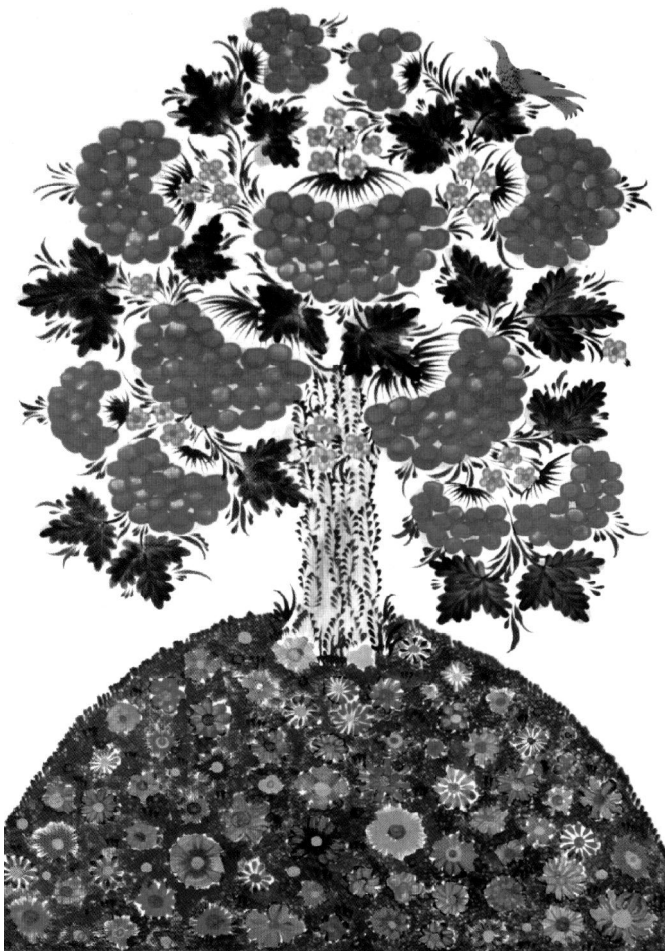
Зоряна ЖИВКА

Легенда про сім чудесних перлин

Повім тобі, друже,
одну тасмницю:
серце людини —
Господня скарбниця,
і дуже важлива робота —
збирати перли-чесноти.
Про це варто знати всім —
перлинок Господніх сім:
смирнення, щедрість, доброта,
лагідність, стриманість, чистота
і працелюбність —
треба
із ними йти до неба.

Та сім драконів лютує —
на перли коштовні чатує:
гордість, блуд і заздрість,
лінощі, гнів і скнарність,
зажерливість —
їх імена.
Мета в них пекельна одна —
пограбувати скарбницю,
а душу замкнути в темницю!

Та бути завзятим ти маєш.
І лютих драконів здолаєш.

Богдан ЧЕПУРКО

Василь МУЛЯР

Веселі соловейки

Була собі країна веселих соловейкіє.
Співали вони радо у липовій алеї.

Співали рано-вранці до білої лілеї...
Про що вони співали — спитайте соловейкіє!

Про срібні-срібні зорі, про чисті-чисті роси.
Про те, що все минеться і стане безголове.

Почули те дівчатка і хлопчики маленькі —
Побігли утішати веселих соловейкіє.
Усе-усе минеться на білім-білім світі...
Лиш пісня не минеться в зеленім верховітті!

Вона лунати буде, допоки стане сили —
Усім маленьким людям, звірятам і рослинам.
На весеньку Україну, на всі Зелені Свята —
Допоки в грудях б'ються веселі солов'ята!

Наша хатка

От уже й зоря зарум'янилась,
огірки поблумують з піймемою.
Щось росі навпамоцки приснилося
Щось в мені збудилося і не спить.

Це моя країна Україна
обіймає зоряних пташат,
Їжачки ворущаться несміло —
в сні перекидаються не спішають.

Ще мале в траві джереленятко
ні про що тихенько жебонить.
Ще летить над світом наша хатка,
і дитятко в хатці тій летить.

**Червень.
Місяць у повні**

Нерівна ґрунтова дорога,
І віз підстрибує частіше.
Здається місяць вдає більшим,
Коли дивитися на нього
Із фури сіна запашиного.

На сході — рій зірок іскриться...
Де Збараж, Вишнівець, аж сиво.
І гуркіт, спалахи, і злива...
Зависла поміж громовиці
Багряна гілка блискавиці.

Раптовий холод дмухає.
Ірже кобила. Тпру! Стаємо,
І тупіт коненяти ждемо.
Воно ж спинилося і нюха
Наперозквітлий куц синюхи.

ГОСПОДЬ І КВІТИ

Д. ЛАГОДА

Був соняшний ранок. У райській долині квіти чекали на прихід Господа. Хоч тоді квітам ще дозволялося вільно рухатися по долині, цього ранку вони стояли неперорно у сподіваній ласки Божої.

Ось надходить Господь. Першу помітив проліску. Вона зустріла Його поглядом синіх оченят, в яких було стільки надії. Господь ласкаво доторкнувся квітки і промовив:

— Будеш ранньою весняною квіткою. Виростай першою, оповіщай прихід весни!

Почувши Господню мову, фіялочка подумала: «Щаслива проліска, вона принесе радісню звістку. А то ж так приємно дарувати радість усім навкруги!»

За такі хороші думки Господь нагородив фіялочку ніжними пахощами. Відтоді вона стала першою пахучою весняною квіткою.

Підійшов Господь до троянди. Зарожевілася квітка від щастя і потягнулася вгору, щоб вдячно торкнутися Господньої руки. Від гарячого почуття захоплення й відданості її туго зав'язані пелюстки розгорталися і щораз гущіше наливалися чудовими барвами. І почула вона слова Господа:

— Розів'єшся пишним квітом. Будеш найгарнішою квіткою на землі.

Біла лілея зустріла Господа з поборно схиленою голівкою, ледве чуто шепочучи слова молитви-привітання. Так і зосталася вона назавжди поборною квіткою, квітом чистоти. З того часу люди несуть лілеї у Божий храм і кладуть їх перед вітарем Божої Матері.

Пішов Господь далі долиною. Горлиця, шавлія, м'ята, подорожник, звіробій, золототисячник, валеріана, ромен і багато інших гуртом припали до ніг Милосердного. Господь поблагословив їх і промовив:

— Помагайте людям у біді! Ростіть, всмоктуйте соки землі, ловіть соняшне проміння! Збирайте ліки у своїх листочках, у коріннях, у насінні! Кожен з вас буде мати в собі ліки від якоїсь хвороби.

Була там і конвалія.
— Господи! — озвалася вона несміло. — Я хочу робити добро людям, та чи знайдуть вони мене в лісових тінистих схованках? До того ж я мала й непомітна.

І почула відповідь:

— Не турбуйся, квіточко, люди бу-

дуть шукати і знаходять тебе. Для того даю тобі дивні пахощі, а разом із цим у своїх дрібних білих квітках-дзвіночках матимеш дорогий ліки для серця.

Поблизу стояв будяк. Почувши розмову, він запишався: коли невеликі квітки мають таке важливе призначення, то йому — будякові — буде дане ще важливіше! Він гордо випростався, розштовхав своїм жилим листом менші рослини — цього притиснув до землі, тому обірвав гілочку — і приступив до Господа. Тож був покараний за зухвальство та зневагу менших:

— Нікому не буде користи з тебе! Ніяка тварина не захоче жити твоїми листям, бо на ньому виростуть тверді колючки, — сказав Господь і пішов далі.

Будяк здригнувся і в думці гірко покаявся. Тоді Милосердний повернувся і промовив:

— Будеш рятувати верблюдів від голодної смерті в пустелях.

Шов Господь далі й далі. Кожній зустрічній квітці давав якесь доручення. Нарешті заохотив присісти й відпочити. Озираючись навкруги, а вже соняшник підставив свій міцний стовбур, щоб Господеві було до чого прихилити спину, простяг широкі листя, щоб зробити холодок. Його велика квітка випнула свої жовті пелюстки, запрошуючи бджіл звеселити Господа бджолиним гудінням — музикою. І нагородив Господь добру рослину за таку увагу:

— Станеш великий пригоді людям.

З твоєї квітки бджоли збиратимуть нектар і перероблятимуть його на мед, а в насінні будеш мати цінну поживу для людей. Для того вони тебе й вирощуватимуть. Всі тебе любитимуть і шануватимуть.

Відпочив Господь і пішов далі. Поміж сирим камінням стояла бідна непомітна квітка.

— Де ти примостилася, моя дитино, чому не йдеш до веселого гурту на зелені трави? — спитав Господь.

— А це каміння, Боженку залишити самітнім? Без мене не буде тут життя.

Зворушила Господа така відповідь. Він вирішив дати цій квітці особливе завдання.

— Будь ломикаменем! Даю тобі незвичайну силу проростати крізь твердий ґрунт, пробивати у своєму рості каміння. Розцвітай синім і фіолетовим квітом! Не бійся тяжкої праці та неви-

годи! Давай іншим приклад витривалості й мужності!

Ще раз довелось Милосердному розгніватись. Гарне суцвіття бамбука вирросло найвище від усіх квіток, але пнулося ще й ще вище. Бамбук з погордою дивився згори на інших. Чуючи розмову Господа з квітками, він спалахував від задрощів і злісно шепотів: «Чому не мені бути найгарнішою квіткою на землі? Чому не мені дано найніжніші пахощі?». І, не втерпівши, поки Господь підійде до нього, сам наблизився і спитав:

— Господи, чи одержу я краще призначення, ніж ця дрібнота? Чи матиму славу й належну мені шану від людей?

— Соромсь! — промовив Господь. — Грішиш гордощами. Не прославляти, а жахатися тебе будуть люди.

Так і сталося, хоч по деяких країнах люди вирощують бамбук. Ця багаторічна рослина протягом кількох років дає їм їжу — поживні молоді пагони. Але коли бамбук раз зацвіте, він умирає, і тому люди жахаються, побачивши на ньому цвіт.

Господь помітив, як схвильовано ворухилися листочки однієї квіточки, як голівка її то нахилилася, то підвдилася вгору, ніби подавала знаки.

— Чого ти так непокоїшся, квіточко?

— Бедрикові загрожує небезпека, Боженку! Тут літають пташки, можуть схопити цю корисну комаху. Нехай би

ховався під моє листячко!

— Така ти добросердна рятувальниця? Ну, коли вже маєш до цього нахил, рятуй людей! Звелю вітрам рознести твоє насіння по схилах вулканів. Люди, що там поселились, не в силі відчутти наближення підземного вибуху, а ти кожного разу перед вибухом розквітай червоним квітом і тим попереджай про небезпеку. Люди будуть тобі вдячні, бо матимуть час урятуватися. Називатися будеш королівська примула.

Обійшов Господь усю широкую долину, не минув жодної квітки. Здавалося, всіх наділив призначенням. Аж ось біла самої вихідної брами ступив на тверде зелене листя.

— Чого це ти, барвінку, так низенько розіслався по воліях улоговині? — Стелюся, Боже, килимом Тобі під ноги, щоб перейшов по сухому.

— Ніжне серце маєш, рослино Моя!

За це всі й усюди тебе любитимуть молоді дівчата будуть тебе садити і плекати; пісні про тебе співатимуть. Не завмирай на зиму і під снігом залишайся свіжим! Веселі всі навкруги зеленим листом! А як доведеться кому покинути рідний край і жити на чужині, заглядай йому в душу ясним синім очком, злагідною його тугу! — промовив Господь і виїшов з долини.

Так і до наших часів квіти виконують завдання, що їх того ранку поклав на них Господь Створитель.

Педагогічна сторінка

ЛЮБОВ

*Хоч і пізнав би я всі мови,
і ангелів, і всіх людей,
але якби не мав любови,
був би, як кимвал той, твердий,
був би, як мідь, гучна й пуста,
й мертві були б мої слова.*

*Хоч міг би я пророкувати,
знав тайники подій усіх
і віру міг могутню мати,
що й гори порушати б міг,
а в серці б я любови не мав,
нічим би був,
нічого б не здолав.*

*І хоч би все добро своє
віддав я бідним без принуки,
хоч би і тіло, і життя
віддав на смерть, на тяжкі муки,
а в серці би любови не мав,
нічим би був,
нічого б не здолав.*

*Любов-бо довготерпелива,
ласкава й смирна, й знає честь,
независна й непакіслива —
любов за нас пішла на хрест.*

Не горда, чести не бажас,

Іван ФРАНКО
(перекл. з 1-го послання ап. Павла до коринтян)

*терпить, відплати не шукає,
гнів їй далекий і все зле,
неправда й раз її не тішить,
лиш правда потішає все;
все зносить, кожному все лишить,
все вірить, все надію має,
і все, і все перетриває.*

*Любов ніколи не загине!
Хоч всі пророцтва заміють,
хоч людська мова в безвість злине,
всю мудрість в пил вітри розвіють,
вона живе, все оживляє,
вона все-все перетриває.*

Микола МАРЦИН

Сріблясто-сірий полин

За ботанічним визначенням *полін сірий* — багаторічна сріблясто-сіра рослина родини айстрових, має лікувальні властивості.

Від маленької залізничної станції пісчана стежка вела вниз, аж до річки, далі піднімалась на взгір'я, а потім петляла вздовж села. Вона то стелилась рівною стрічкою, то в'юнилась змійкою за пагорби. По обидва її боки ріс гіркий полин. Без його звабливого запаху годі й уваяти сільське життя.

Полин я пам'ятаю з раннього дитинства. І не тільки тому, що він ріс біля нашого обійстя, на межі городу й по всьому вигону, але полин ми і в хату заносили. Це, як мені пам'яталося, робили на велике свято Трійці.

У мої ранкові дні у батьківській оселі дерев'яної підлоги не було. Утрамбовану землю мазали рудою глиною, змішаною з кізками та деревними ошурками.

Мама готувалася до свята з особливим піднесенням: вимастить рудяною долівку, почекає, коли вона просохне, а потім накидає зверху полину, додасть лепехи і татарнику, а на стінах просторої кімнати розвісить зелені гілочки липи.

Влітку душно від спеки, а в кімнаті зустрічає тебе жадана прохолода. Вдихнеш це святкове, цілюще повітря і уявляєш, ніби йдеш степом після дощу, коли все довкіл чисте, запахує і привітне.

Відтоді я люблю полин. Його називають сріблястим. Бува, ранком вибіжиш босоніж за фіртку, а на вінчиках рослини виграє краплинками роса. В променях сонця вона виблискує іскристими цяточками. Зволені віти полину лоскільки торкаються твоїх ніг, і йде від них тепла, збуджуюча сила...

... Одного спекотного дня я зібрав кілька стеблин полину. Сухий і шорсткий, він викликав сподгди про світлі, незабутні дні, коли я був ще маленьким хлопчиком і відкривав дивосвіт. Тримаючи його в руках, я вдихнув знайомий гостро-гіркий запах... і аж дух перехопило. Я з вдячністю пригорнув до грудей стебла полину, що нагадала мені свято Трійці, щасливу пору мого дитинства.

Народні перекази про Шевченка

Був собі колись такий великий характерник — Шевченко, та такий, що з ним ніхто не міг зрівнятися, їздив він, кажуть, скрізь по світу та збирав від панів різні листи-бумаги. Кажуть, що як він умер, то його привезли в домовині звідкілясь здалека на Україну, бо як умирав, то сказав, щоб його поховали в степу на могилі, нібито в ріднім краю. От його й привезли туди до Жидівського лісу (недалеко від села Гусакової, Звенигородського повіту) до тієї розкопанної могили, де коло великого шляху стали здіймати з воза домовину, та й не здіймуть — така важка. Що не робили, ніяк не здіймуть, то мусіли прикликати з села двадцять чесних дівок, та аж ті зняли її. Але ж як після розкрили її, то була вона тільки повна різних списів-бумаг, а його самого не було; та так її з тими бумагами і закопали. Кажуть, що після хтось то хотів ту могилу розкопати та забрати списи, бо з ними можна було б одібрати назад у людей ту землю, що у панів забрали після панщини, та у того чоловіка відібрало руки й ноги, то він і покинув докопувати.

Та Шевченко цей дуже клопотався за людей, що робили у панів панщину, і дуже домагався за них у царя, щоб той дав їм волю. А цар все-таки волі не давав. От раз він приходить до царя, його впустили в палатку; ввійшовши в палатку, він хап за шапку та об землю трах, та й каже тоді цареві:

— Оце тільки й твоєї землі, що під мою шапку, а над всею землею пани царюють! Весь світ я їздив, а ніде не бачив, щоб так було гірко та важко жити людям, як у твоїм царстві!..

Спасибі йому! Нехай Бог хоч на тім світі упокоїть його душу, бо на цім світі він багацько поніс за нас та за нашу волю... Мені-таки доводилось на віку бачити його, та я не знала, що то був він. Раз якось мій старий сидів у Звенигородці в тюрмі: пани за щось засадили. От я взяла в торбину хліба та ще дечого й пішла до нього. А в Вільхівці доганяю старого Оноїка, що він, як знаєте, пасічником був над скарбовими пасіками. От і питаю його, куди він іде. А він мені нишком і каже:

— Оце, серце, на мене напасть... Чи не здибалася ти часом за селом, москаля? Поїхав бідкою. Приїздить він до мене вчора ввечері та й проситься на

ніч. Я його й пустив: у мене дітей нема, хата велика, то чого й не пустити, — не перележить за ніч хати. От він в мене й заночував. Каже, що сам з Кирилівки їздить собі так по селах та по людях, зветься він Шевченком. Багацько він мені розказував про себе, про панщину тощо, і дуже просив, щоб нікому не казати. Показував усю свою одежу і все, що з собою везе. Оце він вбраний москалем, а то зробиться старцем і їздить собі поміж людьми; а як схоче, то переодягнеться таким-таки чоловіком або паном. Вранці ледь на світ він собі й поїхав і знов просив, щоб нікому не казати, що він у мене ночував. І ніхто ж його й не бачив і не знав, що він в мене ночує, тільки я та жінка. А це прибігають зі Звенигородки і викликають уже туди: довідалися якось наші пани та й донесли. Не знаю, що мені за б буде.

— А я таки перед Вільхівцем зустрічала чоловіка, бідно вдягнений, в кар-

тузі і в московській одежі, поїхав бідкою на Попівку... Розказала я своєму старому, а він і каже:

— Був тут такий чоловік, але його тільки ввели в тюрму, та зараз і випустили...

— Ви кажете, що він таки вмер, а от я чула, що він живий, а привезли його тільки клятьбу в домовині, що поклав на панів. Кажуть, що закопали ту домовину на високій могилі недалеко від Києва, але ж я не бачила тієї могили, хоч і ходила в Київ. Везли домовину дванадцять пар волів, а на могилу виносило дванадцять дівок... Я й невісток його знаю з Кирилівки; як він ото умер, то вони їздили за ним плакати...

А було те, як я його бачила, тоді, як зачиналось добро, недалеко перед волею, років буде з двадцять три... Спасибі йому: хоч і Бог так дав, що панщину скасували, але все ж таки він за нас клопотався й терпів. Нехай наші діти дякують!

Валентина СЕМЕНЯК

Дивись через мене, роби через мене

Якось вранці захотілось мені спекти торт. Несподівано з'явилась думка: «В тебе що — неме іншої роботи? Діти роз'їхалися, хто його буде їсти?» Але я ПРИСЛУХАЛАСЯ до себе і пішла пекти торт. І як тільки він був готовий, несподівано раніше приїхав додому чоловік та й каже: «Слухай, знаєш отой будинок, що внизу вулиці будується? Іду я повз нього, коли прислухаюся — чути хор дитячих голосів. Співають якусь народну пісню, та так гарно, так щиро, що я не втримався, зупинився. Та й почав розпитувати: Хто? Що? Звідки? А дітлахи й розказують: «Нас семеро, ми всі рідні. Наш тато працює тут на будові. Нам нема з ким бути вдома, то ми йому допомагаємо піснями. Це така в нас робота. Іншим людям теж веселіше біля нас».

Я відразу згадав за твій торт і повернувся додому. «Давай відвеземо дітям, ото здивуються і зрадіють гостинцеві!»

Сказано, зроблено. Бачили б ви щасливі очі тих діток, котрі відразу побігли ділитися солодким дарунком із батьком!

Та щасливішою від них все ж таки була я. Бо згадала, як вранці молилася: «Господи, благослови мене на сьогоднішній день, віддаю в Твої руки свої думки, свої помисли, свої дії. Говори через мене. Дивись через мене. Слухай через мене. Роби через мене...».

Спасибі Тобі, Боже...

Оксана СЕНАТОВИЧ

Балакуни

Торочив базіка всім:
— Я збудую диво-дім!

Торохтій допомагає —
дошки язиком «тесає».

Теревенив пустомеля:
— Скоро будуть стіни й стеля!

Говорун клав на словах
з бляхи цинкової дах.

І патякало патякає:
— Все я полакую лаком!

Балакуха щебетала,
нахвалялась, обіцяла
для гостей спекти в печі
пиріжки і калачі.

В дім без вікон і дверей
талалай скликає гостей.

На гостину всі прийшли,
але дому не знайшли.
Ні дверей, ані стіни...
Он які балакуни!

Їжачок знайшов смичок

Їжачок знайшов смичок
Й застромив між колючок.
Як побіг шукати скрипку,
У ставочку вгледів рибку.
Й підказав йому карасик:
Загубив смичка Тарасик.
На ставочку був Тарасик,
Де живе-пливе карасик.
Догодив хлопчина рибці,
Бо чудово грає на скрипці.
Потім повзає манівцем
По траві — за цвіркунцем.
Вечір зніс на крилах втому
Й поманив хлоп'я додому.
Скрипку взяв він. А смичок?
Принесе вже... їжачок.

Танець ельфів

Мерехтів, тремтів світанок.
Раптом сонце! Бо вже ранок.
Ніжні ельфи — понад лан
Згуртувалися в туман.
Закружляли в хоріводі.
Та баритися їм годі!
Пють росу й пливають — за край —
У казковий синій гай.
І розсіявся туман.
Були ельфи? Чи обман?

Шестиногі коники

Шелестить густа трава,
Лине свіжість лугова,
Мов сріблясті дзвоники,
Там стрекочуть коники.
Сюркотливі звуки
Приспляють луки.

Сонце сипле промінці —
Скачуть в нірки
цвіркунці.
Лиш один, що пив росу,
Ледь не втрапив під косу
З квітки — наче з гірки,
Він стрибнув до нірки.

Качина дружба

Свіжу ряску гойдає водичка.
На леваді — зелена травичка.
Під кущами калини і глodu
Потягалися качата на воду:
Мов з кульбаби рухливий віночок,
Із розгону пірнули в ставочок.

Маргарита МЕДЕНЦІ, м. Ужгород

Забарились качата на плесі
Й раптом — блискавка, грім в піднебесі,
Закипіли навкруг водограї —
Каченята тримаються зграї!
І по суші ідуть табунцями,
Ще й вітаються чемно крильцями.
Поміж ними існує довір'я
І тоді, коли вберуться в пір'я.

Хоч нашкодив наш котусь...

На плиті клекоче горщик:
Без сметани буде борщик.
Перекинув котик склянку
Й під столом злизав сметанку.
На подвір'я вибіг котик,
У сметані — вуса й ротик.
Щоб загладити провину,
Він кумедно ліг на спину
Й вигинається, муркоче,
Мов сметани більш не хоче.
Хоч нашкодив наш котусь,
Його любимо чомусь.

Гноми біля фонтана

Взимку гноми у печері
Кожен раз — після вечері.
Майстрували уночі
Проти зла — щити й мечі.
А в спекотну літню пору
Б'є фонтан — убік і вгору.
Всім дарує прохолоду,
Воркотить собі, пле воду
У басейн — аж через край.
Хай дзюркоче водограї!
Струменить вода під тиском.
Гноми — з галасом і писком
Голубів прогнали зграю,
Під фонтан підбігли зграю
Й захлинуються від сміху —
Ім фонтан дарує втіху:
Море свіжости, вологи,
Мокрі голови і ноги.

М А Й Д Д А Н

Промова Президента України Петра Порошенка на інавгурації

Дорогі співвітчизники, від Львова до Донецька, від Чернігова до Севастополя!

Ми, українці, «живий вогник у сім'ї європейських народів і діяльні співробітники європейської цивілізаційної праці». Так казав Іван Франко. «Стояти ногами й серцем на Україні, свої голови держати в Європі», — заповідав Михайло Драгоманов. Повернення України до свого природного, європейського, стану було омріяне багатьма поколіннями. Диктатура, що панувала останніми роками в Україні, прагнула позбавити нас цієї перспективи — народ повстав. Переможна Революція гідності змінила не лише владу. Країна зробилася інакшою. Іншими стали люди. Настав час незворотних позитивних змін. Щоб запровадити їх, нам необхідні в першу чергу мир, безпека та єдність. На заваді колосальних можливостей, які з падінням тиранії відкрилися для європейської модернізації України, стала справжня війна, зпланована і розв'язана на українському Донбасі. Досі багато хто думав, начебто Незалежність дісталася нам без жодних зусиль. Це — неправда! За нашу незалежність, самостійність боролися цілі покоління українських патріотів. За неї полягли герої Небесної сотні. За неї гинуть українські воїни та мирні громадяни. Прошу вшанувати хвилиною мовчання пам'ять всіх, хто поліг за волю й незалежність України. **[Хвилина мовчання]**

Я йду на посаду Президента, щоб зберегти і зміцнити єдність України. Забезпечити тривалий мир і гарантувати надійну безпеку. Знаю: мир — найголовніше, чого прагне сьогодні український народ. У глави держави — широкий вибір різноманітних інструментів для забезпечення територіальної цілісності України і мирного життя громадян. Повноважень і рішучості не забракне. Я не хочу війни. Я не прагну помсти. Хоча перед очима — великі жертви, принесені українським народом. Я прагну миру і доб'юся єдності України. Тому розпочинаю свою роботу з пропозиції мирного плану. Наполегливо закликаю всіх, хто незаконно взяв до рук зброю, скласти її. У відповідь гарантую, по-перше, звільнення від кримінальної відповідальності тих, на чіх руках немає крові українських воїнів та мирних людей. І тих, хто не причетний до фінансування тероризму. По-друге — контрольований коридор для російських найманців, які захочуть повернутися додому. По-третє, мирний діалог. Зрозуміло, що не зі «стрелками», «аберами», «бесами» чи іншою нечистю. Йдеться про діалог з мирними грома-

дянами України. Навіть з тими, хто дотримується інших, ніж я, поглядів на майбутнє країни.

Сьогодні окремо хочу звернутися до співвітчизників з Донеччини та Луганщини.

Дорогі наші браття і сестри, сограждане! Многие из вас уже успели ощутить на себе «прелести» правления террористов. Они, помимо мародерства и издевательства над мирными гражданами, привели и без того кризисную экономику региона на грань полной катастрофы. Но мы ни при каких обстоятельствах не оставим вас в беде. Всенародные выборы Президента поставили жирный крест на мифе о якобы нелегитимной киевской власти. Этот миф посеян и взращен российской пропагандой и кланом Януковича, который предал Донбасс и ограбил его еще в большей степени, чем всю страну. Донецкой областью он безраздельно правил 17 лет. А тепер финансирует террористов. Именно он несет полную ответственность за политическую и социально-экономическую ситуацию, в которой оказался регион. И за безработицу, и за бедность, и за беженцев. И за убитых граждан, и за слезы матерей. С чем я как Президент приеду к вам в самое ближайшее время? С миром. С проектом децентрализации власти. С гарантией свободного использования в Вашем регионе русского языка. С твердым намерением не делить украинцев на правильных и неправильных. С уважительным отношением к специфике ре-

гионов. К праву местных громад на свои нюансы в вопросах исторической памяти, пантеона героев, религиозных традиций. С проработанным еще до выборов совместным проектом с нашими партнерами из Евросоюза по созданию рабочих мест на Востоке Украины. С перспективой инвестиций, с проектом программы по экономической реконструкции Донбасса. Сегодня нам нужен легитимный партнер по диалогу. Говорить с бандитами мы не будем. А действующие местные депутаты уже никого не представляют. И мы готовы огласить досрочные местные выборы на Донбассе.

Такий мій мирний план для Донбасу та всієї країни. Дискусії не підлягає питання про територіальну цілісність України. Щойно я присягнув «усіма своїми справами боронити суверенітет і незалежність України», і завжди буду вірний цій святій обітниці. Число людей, з якими мав честь поспілкуватися під час виборчої кампанії, — перевищило мільйон. Україна — різноманітна, але вона сильна духом і духом єдина! Прагнення до миру та соборності нашої держави домінує в усіх областях України. Я глибоко вражений патріотизмом мешканців південних та східних українськими областей від Одещини до Харківщини. Мир ще не настав, але вже сьогодні ми твердо можемо сказати, що важкі випробування об'єднали українську родину. Вони зміцнили нас як українську політичну націю, впевнену у своєму європейському виборі. Наш народ ніколи не був таким сильним, як тепер. Але свобода

не дається раз і назавжди. За неї треба постійно боротися. Мир, якого ми сподіваємося досягти найближчим часом, не буде тривалим, якщо ми належним чином не зміцнимо нашу безпеку. Щоб мир став довготривалим, нам слід призвичаїтися до життя в умовах постійної бойової готовності. Ми повинні тримати порох сухим. Армія та її переозброєння зусиллями вітчизняного військово-промислового комплексу — це наш найголовніший пріоритет. Більше того, завантаження державними замовленнями підприємств ВПК дасть поштовх реіндустріалізації економіки. Хто шкодує коштів годувати свої збройні сили, той годувє чужу армію. А наша армія повинна стати справжньою елітою українства. Слово «генерал» має асоціюватися не зі словом «корупція», а зі словом «герой». Все, від чого залежить забезпечення стійкого миру та безпеки України, ми повинні зробити своїми силами. Найнадійніші наші союзники і найкращі гарантії миру — армія, флот, Нацгвардія та професійні спецслужби! Ніхто нас не захищатиме, доки ми не навчимося оборонятися самі. Я використаю свій дипломатичний досвід, щоб забезпечити підписання міжнародного договору, який повинен прийти на заміну Будапештському меморандуму. Такий договір має надати прями та надійні гарантії миру та безпеки — аж до військової підтримки в разі загрози територіальній цілісності. Будь-який агресор на кордоні України має загадати Євангельську мудрість: хто з мечем прийде, той від меча й загине! Громадяни України не зможуть відчувати блага миру та безпеки, доки ми не врегулюємо наші відносини з Росією. Росія окупувала Крим, який був, є і буде українським. Вчора під час зустрічі в Нормандії я саме так і сказав Президентові Путіну — Крим є українським. І крапка. Ні з ким не може бути компромісу в питаннях Криму, європейського вибору і державного устрою. А все інше повинно обговорюватися і вирішуватися за столом переговорів. Будь-які спроби зовнішнього і внутрішнього поневолення українців — зустрічають і зустрінуть найрішучішу відсіч. Ми хочемо бути вільними. А жити по-новому — це і означає жити вільно в умовах такої політичної системи, яка гарантує права та свободи людини і нації.

Хотів би наголосити на відданості ідеї парламентсько-президентської республіки. Ніякої узурпації влади! Європейська демократія для мене — найкращий спосіб державного правління, винайдений людством. Саме європейський досвід підказує нам, що значну частину повноважень вже за-

раз треба делегувати з центру місцевим органам влади. Реформа щодо децентралізації розпочнеться вже цього року змінами до Конституції. Нові повноваження отримують новообрані місцеві Ради. Але Україна була, є й буде унітарною державою.

Марення про федерацію не має ґрунту в Україні.

Важливою частиною суспільного запиту на повне перезавантаження влади є дострокові вибори парламенту. Будьмо відвертими. Чинний склад цього шановного зібрання не відповідає настроям суспільства. Бо воно суттєво змінилося у 2012 році. А жити по-новому означає не нехтувати волею народу.

Жити вільно — означає вільно користуватися рідною мовою. Керуватимуся статтею 10 Конституції. Вона визначає українську мову як єдину державну, але гарантує вільний розвиток російській та іншим мовам. Слово «праця», як і «мир», «зарплата», «пенсія», «стипендія» звучать однаково або дуже подібно, що українською, що російською. Наявність роботи — це те, що дає людині можливість жити безбідно. Найбільше професійне задоволення я досі отримував саме від створення нових робочих місць. Що може втішати людину більше, як праця та гідна зарплата за неї? Робочі місця мають організовувати підприємці. А от справа глави держави — це забезпечення таких умов, коли ніхто і ніщо не зважає працювати. Держава цінуватиме вклад роботодавця та платників податків в економіку та соціальну сферу. Забезпечення людей роботою та гідною оплатою — це перша гарантія внутрішнього миру та національної безпеки. Хоча управління економічними процесами належить до компетенції вільного ринку або Уряду.

Президент як гарант Конституції зобов'язаний забезпечити умови для інноваційної економіки та соціальної справедливості. Справедливий розподіл національного багатства — це нагальна вимога часу. Але перш ніж національне багатство ділити, його треба примножити. Україна має все необхідне, щоб забезпечити людям європейський добробут. Ми вміємо і хочемо жити власною працею, здатні бути творчими та інноваційними. Ми вже навіть вчимося не задрити успіху сусіда чи колеги. Але ми й досі пасемо задніх. Чому? Тому що на відміну від нас країни європейської спільноти побудували економіку вільної конкуренції. Нових ідей, ділової ініціативи, наполегливої праці, постійного самовдосконалення. Так буде і в Україні. Але для цього треба знищити корупцію. Нам потрібен загальнонаціональний антикорупційний пакт між владою та народом. Суть його проста: чиновники не беруть, а люди — не дають. Ми не зможемо змінити країну, якщо не змінимо себе, своє ставлення до власного життя і до життя цілої держави. В тому, що Україна прийшла до кризи державності, є частка відповідальності кожного з нас. Хтось вважав нормою не сплачувати податки. Хтось розкошував за державний рахунок. Хтось голосував і мітингував за гроші. Хтось отримував незаслужені пільги і нагороди. А всі разом руйнували фундамент суспільної довіри, засади права й суспільної організації.

Європейський вибір України — це серце нашого національного ідеалу. Це вибір, зроблений нашими предками і пророками. А що нам треба кон-

кретно зробити, щоб жити вільно, жити безбідно, жити в мирі й безпеці? Це все написано в угоді про політичну асоціацію та зону вільної торгівлі з Євросоюзом. Ми разом докладали зусиль до цього документу. Тепер мрію втілити його в життя, а для цього нам треба якнайшвидше підписати економічну частину угоди. Моя ручка — вже в руках, і як тільки ЄС ухвалить відповідне рішення, підпис українського Президента миттєво з'явиться під цим доленосним документом. Ми не маємо права зволікати із підписанням економічної частини угоди. Те ж саме стосується і якнайшвидшого запровадження безвізового режиму для України з ЄС. Ми завершили перший етап і дуже швидко зможемо завершити другий, щоб вже з січня 2015 року українці мали можливість подорожувати без віз. Угоду ж про асоціацію ми розглядаємо лише як перший крок до повноправного членства України в ЄС. Ніхто не має права вето на європейський вибір України. Визнати це — значить проводити політику миру та спокою в Україні. Але така політика збанкрутіла ще в тридцять років минулого століття. Для реалізації наших амбітних планів нам потрібні не лише мир та єдність країни, але й консолідація всіх патріотичних, проукраїнських, проєвропейських сил. Маємо постійно тримати в пам'яті суворі уроки національно-визвольних змагань сімнадцятих-двадцятих років минулого століття. Тоді наші політики не змогли об'єднатися, спільно протистояти агресії. Володимир Винниченко боровся проти Михайла Грушевського, Симон Петлюра проти Павла Скоропадського. А Нестор Махно — проти всіх. Постійні чвари та конфлікти між видатними українцями призвели до втрати нашої державності. Висновки належить робити не лише з архівів столітньої давнини, але й з недавніх подій. Ми не сміємо повторити старі помилки і маємо забезпечити злагодженому Роботу Президента, Верховної Ради та Кабміну.

Настав час будувати нову велику країну. Сучасну, високотехнологічну, обороноздатну, конкурентоспроможну. Врахуємо досвід країн, які з'явилися на політичній карті лише кілька десятиків років тому, але стали лідерами, поставивши на розвиток інтелекту та новітніх технологій. Бо найцінніше — не гроші, не заводи та підприємства, а «людський капітал», який має Україна. Немає сумніву, що ми здолаємо всі труднощі. Збережемо територіальну цілісність нашої держави, забезпечимо мир та спокій. Нас уже ніхто не оберне в рабів криміналу та бюрократії, в прислужників колоніальної влади. Нас підтримує цілий світ. За останні три дні я мав можливість пересвідчитися в цьому. Навколо ідеї незалежності, свободи, гідності, правової держави, європейської інтеграції об'єдналася вся Україна і все світове українство. Народ своє вагоме слова сказав. Під час революційних подій. Під час спротиву агресії. Під час виборів. Тепер черга — за нами, за владою.

Простягаю руку миру всім, хто подав голос за мене, і тим, хто не голосував. Всім, хто допоможе встановити мир, порядок і спокій в Україні. І всім, хто вірить у європейську майбутність України. Ми — народ, що був одірваний від своєї великої Батьківщини Європи — повертаємося до неї. Остаточою і назавжди. **Мир нам! Хай благословить нас Господь! Слава Україні!**

ПРО ЗАХИСТ ПАРАФІАН ПІД ЧАС ІНФОРМАЦІЙНОЇ ВІЙНИ

Війна, розпочата Росією проти нашої країни, позначається широким застосуванням інформаційних технологій. Їхніми жертвами стала значна частина мешканців Криму й Донбасу, політичні погляди яких зазнали отруйного впливу російських телеканалів і соціальних мереж. В інформаційному просторі формується світ мітів, здатний підмінити в свідомості людини реальний довоколишній світ. Незахищена, слабка особистість може стати і часто стає заручником світу мітів, тікає в нього від реальності, а відчуття несумісності цих двох світів викликає в неї депресію.

Війна в інформаційному просторі передбачає використання дезінформації, тенденційне трактування та однобічне висвітлення подій, маніпулювання фактами. Це треба розуміти кожному християнинуві, який, вмикаючи телевизор, комп'ютер, радіоприймач, розгортаючи газету, стає споживачем інформації, а отже, об'єктом інформаційних атак.

Пастирською місією священника є застерігати парафіян від невибагливого й довірливого сприйняття інформації. Не йдуться про втечу з інформаційного простору: відмова од використання сучасних технологій не рятує від поширюваних пліток, а російські спецслужби здавна вважаються майстрами оперування настроєм натовпу. Священник має вчитися сам і вчити парафіян свідомо вибирати інформацію, критично аналізувати факти, виявляти приховану мету тенденційної інтерпретації подій.

Пошук сенсацій і зосередження на них уваги — річ звичайна для журналістики. Тож легко потрапити в інформаційну пастку, стежачи лише за найпопулярнішими повідомленнями про ключові події. Але справжнє життя значно ширше за військовий конфлікт чи президентські вибори. Його повноту допомагають відчутти інформаційні матеріали релігійного змісту, аналітичні статті з позаполітичних сфер, особисті рефлексії авторитетних осіб тощо. Шукати їх треба самостійно, виходячи з власних уподобань і переконань.

Завжди пам'ятаймо: діставати інформацію з неперевіреного джерела — те саме, що пити воду з випадкової калюжі. Тому варто обмежити себе використанням тих медійних засобів, які дбають про власну репутацію і не подають неперевіраних повідомлень. Дуже корисно стежити не лише за національними, а й за міжнародними службами новин: BBC, CNN, Europe news тощо. В Росії не існує засобів масової інформації, не залежних від влади. Тамтешні соціальні мережі («ВКонтакте», «Однокласники») також контролюються спецслужбами й використовуються для утвердження неомілерської доктрини, як і російська відеопродукція, що поширюється в Україні.

Необхідно завжди враховувати, хто є власником медіа-ресурсів і яка його політична позиція. Адже це неодмінно дасть про себе знати в редакційній політиці.

Критичні матеріали про армію, державну владу, силові структури можуть бути замовними й покликаними провокувати внутрішні конфлікти, невдоволення, паралізувати заплановані військові дії, викликати паніку. Партийна боротьба, кар'єрні змагання, гонитва за економічним впливом можуть використовувати як знаряддя найнятих журналістів з метою дискредитації опонентів. На жаль, ці процеси не припиняються й під час загальнонаціонального протистояння агресорові.

Найбільш цінним засобом ведення інформаційної війни є використання церковної риторики для маскування злочинів проти людства. Христос застерігав: «Не кожен, хто каже до Мене: Господи, Господи! увійде в Царство Небесне, але той, хто виконує волю Мого Отця, що на небі» (Мт. 7:21). І взірцем для наслідування Він показує нам у притч не самовдоволеного священника чи левита, а доброго самарянина, який зупинився, щоб допомогти постраждалому від розбійників. Убивства мирних людей, терор, етнічні чистки в Криму й на Донбасі Господь судитиме ще суворіше за те, що організатори всього цього прикривалися фразами про «захист православ'я».

Треба пам'ятати про тролінг — розміщення в Інтернеті провокаційних повідомлень, образ на адресу опонентів, чим займаються часто спеціально найняті особи. Полеміка з ними безглузда, як і активне реагування.

У проповідях, бесідах з парафіянами слід нагадувати про те, що тільки пізнання правди робить людину справді вільною (Ін. 8:32). Захист власної свободи нині передбачає і самооборону від маніпулювання нашою свідомістю через інформаційні мережі. Навчаючись боронити своє право на здобуття правдивої інформації, ми здобуваємо шанс виграти невидиму війну, що ведеться агресором проти кожного з нас. **(ОБІЖНИК ч. 2)**

ІГОР

архієпископ Харківський і Полтавський

«МОРАЛЬНИЙ ОBOB'ЯЗОК ВЛАДИ — НЕВІДКЛАДНІ ВИБОРИ ПАРЛАМЕНТУ»

Заява Ініціативної групи «Першого грудня»

Вибори Президента України, які відбулися 25 травня, мають історичну вагу.

Наш народ захистив рідну державу, підтвердив її соборність та унітарність і схвалив європейський вибір.

Обрання нового глави держави, на якого покладено виняткову відповідальність перед людьми, є лише першим кроком до перевтілення країни.

Моральний обов'язок влади — невідкладно провести дострокові вибори Верховної Ради України.

У нинішньому складі парламенту досі присутні сили, які відображають трагіч-

ну добу зрад і корупції, а не очікування людей.

Звертаємося до членів парламенту очистити сумління і, не ховаючись за політичною доцільністю, схвалити рішення про невідкладні дострокові вибори.

Люди вимагають нової політики. Обов'язок парламентаріїв змінити нинішню корупційну виборчу систему і дати можливість громадянам України проголосувати за відкритими демократичними списками.

Зміна парламенту повинна відобразити нову політичну реальність. Це — мож-

ливість відкрити шлях для нових політичних сил і нового покоління українського громадянства.

Успіх нового Президента України повною мірою залежить від його усвідомлення, що Україна змінилася.

Нашу державу творить солідарний дух українських громадян.

Нові парламентські вибори стануть провісником нового суспільного договору, який утвердить Україну наших надій.

Політики не мають права повторити старі помилки.

Україна вимагає змін. Діймо негайно.

Ярослав ТРОЯНДАР за дорученням небайдужих християн України

З Христом ми — сила!

Відкритий лист ієрархам Українських Церков та лідерам патріотичних організацій

Україну від натиску злих сил може врятувати тільки щотинне, багаторічна всенародна молитва до Христа і Святої Трійці в усіх українських містах і селищах під Відкритим Небом.

НАВІЩО ЦЕ ТРЕБА?

Все тільки починається, попереду ще багато років загроз, проблем і блукання.

В біблійні та в християнські часи, коли народові Божому загрожувала смертельна небезпека, творили багатоденний всенародний піст, молитви і всенародні хресні ходи заради спасіння, Божої допомоги і захисту. І це дуже допомагало. Але звернімося до нинішніх часів.

Ось приклади, які наводять на сайті «CREDO» о. Ігор Пелехатий. У 1945 р. «Австрія була поділена на три частини — одну зайняли американці, другу — французи, третю — російські війська. Ніхто не вірив, що може щось змінитися. Священники полагодили молитву до Матері Божої Фатімської, розарій молилися у всіх сім'ях, католицьких храмах, носили фігуру від дому до дому, від парафії до парафії... Близько 700 тисяч осіб зобов'язалися щоденно молитися розарій».

За Австрію молилися мільйони людей! **Десять років** — від 1945 до 1955. Молилися з великою вірою і твердою постановою досягти справедливості... І 1955 року сталося диво. Хрущов відвідав Австрію. Після переговорів він оголосив, що війська будуть виведені з Австрії. І виконав обітницю. Це була, мабуть, єдина дотримана обітниця Советського Союзу. Австрія стала цілісною, незалежною державою. Й досі люди не можуть згадувати без сліз, як вони десять років молилися розарій і вимолили своєму народові свободу.

Інший приклад. На Філіппінах був при владі диктатор Фердинанд Маркос. 1986 року він вдався до фальсифікації і так, нечесно, знову став президентом. Кардинал Зін, архієпископ Маніли, закликав віруючих до мирного протесту проти корумпованого режиму. Він попросив філіппінців віддатися заступництву Пресвятої Діви Марії і молитися святой розарій. За кілька годин після того як кардинал виголосив по радіо свій заклик, на вулиці столиці вийшли понад 3 млн. філіппінців і всі разом молилися розарій. Вдень і вночі священники на площах служили Святу Месу. Увесь світ був свідком цих подій. На телеекранах було видно: з одного боку мільйони людей — чоловіків, жінок, які моляться на вулицях Маніли; а з іншого — танки, що виїжджають із казарм. Жінки, черниці та діти вийшли проти танків з розарієм в руках. Солдати приєдналися до жінок, почали разом молитися. Пізніше кардинал Зін писав: «Сильнішою за зброю є повна довіра молитва. Ефективнішим, ніж стратегічне планування, є піст і жертва. Сильнішою за воєнну силу є смиренна сила народу, який безнастанно молиться».

Що ж власне відбувалося під час всенародних молитов? Все буття нас Божественними благодатними енергіями, якими Господь постійно творить і захищає цей світ. Молитва чи Літургія її посилюють взаємодію та співтворчість християн з Вишнім Світлом, що постійно «низходить», стікає згори. Соборна молитва за праведне діло збільшувала взаємодію з

благодаттю — і Божою силою творила захист, «ставила щит» над країною чи містом. Коли у Візантії чи в Україні молилися про Покров Пресвятої Богородиці, мовилось не про якусь «велику тканину», а про той же духовний захист, зітканий з Божою благодаттю. До речі, якщо країна не стоїть у правді Божій, то навіть найінтенсивніша молитва, ікони, хоругви не забезпечують їй Господньої допомоги. Як кажуть, **не в силі Бог, а в правді!**

Чим відрізняється нинішня ситуація від середньовічної? Тоді після багатоденної молитви ординський чи мусульманський «супостат» міг відступити або й назавше зникнути десь у своїй пустелі чи степу. Відстані між країнами були величезні. Зараз ми живемо у глобалізованому світі, і чужі країни можна хоч коли бачити по телевізору, а якщо виникають якісь загрози, чи зі Сходу чи з Заходу, вони можуть тривати роками. Отже тепер Україна буде потребувати постійного, багаторічного Покрову, тобто благодатного захисту, а відтак — і нашого постійного, багаторічного молитовного стояння.

ЯКОЮ МАЄ БУТИ ВСЕНАРОДНА МОЛИТВА ЗА УКРАЇНУ?

В центрі Києва (Хрещатик і Майдан Незалежності) та у всіх обласних та районних центрах України треба під відкритим небом творити круглорічно щотинне молитви за Україну. В Євангелії мовиться про необхідність проповідувати не лише в храмах, але й «на кривлях», тобто на видноті, під Відкритим Небом.

На Майдані Незалежності — доконачно! Це особливе місце, тут відбулися дві революції, над Майданом і Хрещатиком надстоять душі героїв

Небесної Сотні, а можливо і всіх, хто 2014 року загинув за Україну.

Збирати належить не тільки: паству церков, але й всіх, хто любить Україну, вболіває за неї, прагне її розквіту та духовного Відродження.

Зараз на Сході та Півдні України люди переживають патріотичне піднесення, Щотинне Соборні молебні привернуть нових прибічників українських християнських церков.

Правду кажучи, треба було робити це ще 2005 р., відразу після Помаранчевої революції: на Майдані, Софійський та Михайлівський площах збирати на молитву мільйони людей щонеділі.

Тепер багато говорять про воскресіння Вічного начала в Україні, але його треба відродити не на місяць — два, як це було взимку цього року. Віча треба робити постійно, інакше люди знову «розлізуться» по домівках, «прилипнуть» до моніторів та телевізорів і будуть роками слухати ту ж рекламну казочку, як у нас усе погано, а за кордоном добре і що українці знайдуть свою «мрію» як не в Росії, то ще десь, лише не в себе вдома. Та досі так і було: короткий сплеск 1991-го, референдум, де навіть кримчани проголосували за Україну, а потім 13 років телевізійної та газетної зневіри, потім знову всенародне піднесення — Майдан 2004 р., коли багато хто писав, що вже народилась нова, вільна нація, далі знову 9 років зневіри по хатах біля телевізорів. А телебачення, Інтернет і преса у нас, як відомо, здебільше російськомовні і — можливо — саме тому недостатньо патріотичні.

Тож українські Церкви та патріотичні організації мають в інформаційній війні, яка проти них ведеться, тільки одну истинну зброю — Живе Слово, проповідь, всенародну молитву під Відкритим Небом. Ми цю зброю ігнорували 23 роки Незалежності. Якщо не візьмемося й тепер за розум, ук-

Присвята Мати Божа. Кінець XIV — початок XV ст. Україна

раїнський корабель може втрапити в ще більшій бурі. Порівняймо кризу 2004 року, часів Помаранчової революції, коли в Києві співали і танцювали, а Крим і Схід зберігали спокій, і криваву кризу 2014 р. А тепер екстраординарною ситуацією ще на 10 років у майбутнє. Як не сказати, що зволення «смерті подібне!» Отже вихід із нинішнього стану лише один — конструктивна свідомо дія.

ЯК ЦЕ КОНКРЕТНО ЗРОБИТИ?

Хтось вже за кілька місяців буде чекати грандіозних результатів: небувалого розквіту України та зникнення ворогів, але головним результатом має бути **Соборність українців**, перехід

від психології «два українці — три гетьмани» до **духовного об'єднання нації**.

На початку має бути спів Гімну України, а в кінці, як на церковній службі — «Боже Великий, Єдиний». Далі — молитви з конкретними проханнями про Україну і захист (тепер, дяка Богові — є зразки — у Київському Патріархаті вийшов гарний збірник молитов за Україну, у греко-католиків теж ще у 2013р. чудовий збірник віршів і молитов та чудесна дев'ятиниця (дев'ятиденна молитва за Україну). Ніхто не забороняє читати дев'ятиницю зі сцени 9 тижнів з роздачею людям листівок із текстом молитви на тиждень і прохан-

ням — читати 7 днів молитву вдома — до наступної неділі. Деякі мудрі священики кажуть — якщо тобі здається, що молитва не допомагає або не дає полегшення, — значить просто помолися втричі більше. Тож хай дев'ятиницю відмовляють хоч і 9 x 7 = 63 дні.

Вся молитва під відкритим небом має тривати 45-60 хв. Проповідь — 10-20 хв. (не закоротка, не задовга). Зараз скласти на півроку — рік тематичний план проповідей та виступів.

В кінці можна знову — коротке слово, благословення і відпуст.

Проповідь може бути і промовою — про історію України, політичну ситуацію, про Бога, Матір Божу, святих, героїв і подвижників.

Отже потрібні: **Сцена — Молитви — Проповідь або Промова — Спів хору** — може бути **Хресна Хода** (не кожен тиждень).

Треба заохочувати людей, вдягати вишиванки, брати ікони та національні прапори.

Потрібно залучити інформаційну підтримку ТБ, або листівки, радіо.

ХТО ЦЕ РОБИТИМЕ?

Перш за все традиційні християнські церкви: УПЦ КП, УАПЦ, греко-католики та римокатолики — це буде ядро. Звернутися обов'язково до патріотичних організацій («Свобода», «Правий сектор», «Братство», «Українська християнська партія»), до керівництва та студентства навчальних закладів та закладів культури. Тут можуть бути проблеми, їх багато років тримали осторонь релігії — але цю стіну, яку мурували комуністи, та й зараз атеїсти — треба наполегливо руйнувати.

Представники УПЦ МП теж запрошуються. Якщо вони люблять Україну — приєднаються!

Протестантів обов'язково запросити, лише попрохати, дуже делікатно, ставитися з розумінням до використання ікон і інших особливостей християнської традиції. Зрештою на Майдані християни всіх конфесій діяли всі разом і не висували претензій.

Мають бути призначені відповідальні за соборні молебні, слід також залучити релігійний (парафіяльний) актив.

День і час — о 13-14-15 годині (неділя найкраще, але ж люди — парафіяни на службі зранку). Тому можна

перенести на **суботу** — на 12-14 годину. Необхідна умова — молитву здійснюють, проповідують християни — звернення до Христа і Св. Трійці постійне і багаторазове — як і до Св. Богородиці, Ангелів, Святих. Це суто християнське, а не абстрактно-релігійне відродження.

Можуть бути перешкоди. Ентузіазм і запал можуть власти (і будуть падати!) через місяць або декілька — тому відразу сказати собі і всім, що це постійна, цілорічна, перманентна акція заради спасіння України. Просити про Божу допомогу цьому молитовному стоянню. Зібрати в кулак волю і «стояти в проломі». Врешті молитва дає нову силу і друге дихання.

ДОКИ ТРИВАТИМЕ?

На мою думку, 20-30 років має бути постійно діючий Майдан, молитовне стояння, а ще краще — 40 років, термін блукання ветхозавітного Ізраїлю в пустелі. Наша ситуація з багатьох причин ще складніша ніж була в Австрії чи на Філіппінах.

Молитовне стояння має тривати, доки в Україні більшість не стане практикуючими християнами; доки (це звучить як мрія, але без цього Європу чекає культурна катастрофа) в усіх європейських країнах до влади не повернуться християнські сили і партії традиційного спрямування і не утвориться співдружність вільних християнських національних держав; поки радикально не зміняться стосунки України з Росією.

Скільки людей? Хотілося б 10 млн. по Україні, згадаймо Австрію та Філіппіни, 1 млн. — постійно в Києві (на 3-4 майданах), але мінімум 100-200 тис. в Києві і декілька млн. по Україні — 52 рази (щотиждень) на рік!

Маємо творити ідеальний образ України — волелюбної, християнської, розвивати Соборність, любов один до одного, нести культурне і духовне відродження, молитися, щоб у нас була сильна, патріотична, християнська влада. З часом до всенародної молитви за долю України долучаться мільйони українців в європейській та світовій діаспорі.

Молитва українців не буде марною. Бо Правда за нами. Бог і Св. Богородиця збереже Україну, з Богом ми переможемо.

Притчі Доброта і зверхність

Один мандрівний монах вирішив, що, досягнувши духовної досконалості постійними постами і молитвами, він має тепер присвятити своє життя навісній грішників на праведну дорогу.

Якось він зустрів грішника, що був одержимий азартом гри в карти. Монах щодня приходив уранці до його будинку, і, як тільки гравець виходив з дому, аби іти в гральний дім, монах демонстративно клав на його дорозі камінь як нагадування про гріх.

За роки перед домом грішника назбиралася гора каміння, і кожного разу, проходячи повз неї, картяр відчував докори сумління, його розчулювала ревність монаха, що намагався повернути його на праведний шлях. А монах кожного разу відчував лють і ненависть до грішника і задоволення від того, що він зафіксував ще один його гріх.

Так тривало більше двадцяти літ. Кожного разу гравець думав собі: «Як би мені збагнути доброту! Цей монах трудиться заради мене, — як би мені хотілося стати кращим, таким праведним, як він, бо його напевно доля винагородить за благочестя!»

Сталося так, що внаслідок стихійного лиха обидва ці жителі містечка загинули водночас. Ангел спустився з неба і покликав душу картяра: «Ходи зі мною в рай!»

— Ти, напевно, помилився, — тобі потрібна душа цього праведного монаха, — збентежено відповіла душа грішника.

— Її уже потягли вниз.

— Це несправедливо! — вигукнув грішник.

— Цей монах упродовж свого життя плекав у собі почуття зверхності над іншими і власної значимості. Тепер йому треба відновити рівновагу. Насправді він наклав купу каміння не на твоє сумління, а на своє.

— За що ж мені така нагорода?

— За те, що кожного разу, проходячи повз монаха, ти найперше думав про доброту. Саме доброта, а не людина, нагороджує тебе.

Марія ЧУМАРНА

Воїн і старець

Один воїн, втомившись від споглядання смертей і страждань, задумався нарешті над тим, що колись і його життя може настати несподіваний кінець. Якось у лісі він зустрів монаха-самітника, що сидів, заглибившись у молитву.

«Чоловіче, розкажи мені про рай і про пекло», — попросив він старця.

«Ти, брудний смердючий вояко, як ти смієш турбувати мене в час молитви? Іди собі геть, паскудику!» — закричав старець.

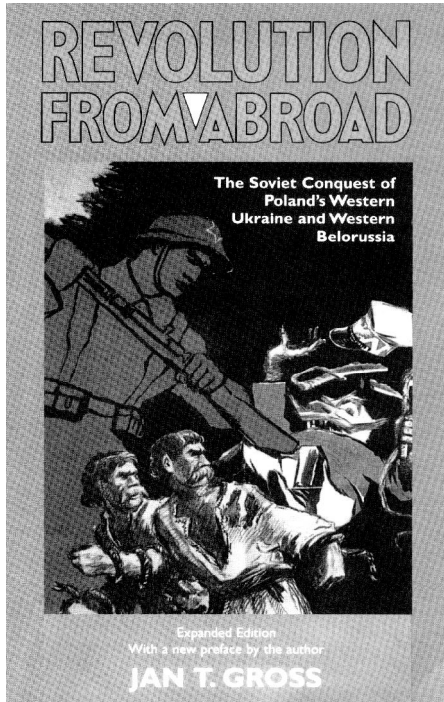
Розлючений воїн витягнув з піхов свій меч і заніс його над головою старця, палаючи гнівом.

«Це — пекло», — тихим смиренным голосом промовив монах, спокійно дивлячись воякові у вічі.

Цей погляд зупинив гнів, і, поглянувши старцеві в очі, воїн помалу знітився і відчув у своєму серці теплу хвилю спокою і благодати. Він опустив меч і схилив голову.

«Це — рай», — промовив старець.

Уроки ХХ століття

«Визволителі»

Давно видана на Заході книга Яна Гросса «Революція на експорт» у нас щойно готується в перекладі відомої дисидентки Раїси МОРОЗ.

Та книжка написана на основі живих свідчень поляків, «визволених» 17 вересня 1939 року Червоною Армією, яка вдарила в спину Польщі, атакованої Гітлером. Ті свідчення вражають як живим описом «визволителів», так і методами нечуваного насильства над людиною і всіма інституціями громадськими, правовими, релігійними і моральними, що мали захищати людину.

Особлива актуальність книги Гросса для українців відчутна сьогодні, коли Росія знову взялася «визволяти» чужі території і наводити силою свій лад, спираючись на кримінальний, люмпенізований, бандитський елемент, якому нова влада вручила зброю і право помсти.

Здається б, де сталінський доносний режим і де путінський режим ХХІ сторіччя...

Звичайно, Сталін давав перешивати штани на сукні для своєї дочки, а колишній комуніст Путін став мільярдером, який ще й підвищує собі зарплату. Але не треба з таких дрібниць вибудовувати різницю між двома безконтрольними диктаторами Росії. І давня їхня патологічна ненависть до України тут не істотна. Просто —

несумісність національних характерів!

Споріднює двох диктаторів одна система моральних координат і безсоромний цинізм як ідеологія.

Путіна більше порівнюють з Гітлером. Здається, на підставі того, що він вивчає і копіює тактику німецького агресора.

Але сталінська система і в кремлівських стінах, і просто в крові сидить.

Декого дивує цинічно-зневажливий тон заяв про Україну. Але згадаймо ноту, надіслану з Москви полякам у вересні 1939 року. Там є не тільки зневага — там просто говориться про нездатність Польщі керувати державою, що й спонукає Москву визволяти народ.

Москва була переконана, що усі держави світу незаконні, а правителі неправдиві, аж поки їм не привезуть з Москви справжніх.

І дійсно, одразу за советськими танками йшов новий порядок. Вчорашню адміністрацію і верхівку суспільства нищили, як злочинців, або депортували до Сибіру в товарних вагонах, а на їх місце ставили своїх — «кто был ничем, тот станет всем».

Одразу зникло поняття про цінність людини і про всі інші цінності, окрім матеріальних.

Л.С.

Далі наводимо уривки:

Ян ГРОСС

НАСИЛЬСТВО

Суттєво впливали на хід подій гасла, поширювані Советами одразу по окупації. Вони заохочували місцеве населення мстити за кривду, від якої воно потерпало протягом двадцяти років польської влади. Летючки переконували вояків повертати свою зброю проти справжніх (себто класових) ворогів — капіталістів, землевласників та офіцерів. Ще інші летючки закликали нападати на польських поміщиків та їхніх маріонеток з чим попало — косами, сокирами, вилами. «Полякам, панам, собакам — собача смерть!» — позірно до цього закликала одна з брошур, розповсюджена в Молодечно. Листівки, підписані командиром Українського фронту, закликали українців до зброї.

«Коли Червона армія увійшла в село (Машів, Любомильського повіту Волинського воєводства), лейтенант Мінков, командир батареї Велов та командир 234 полку важкої артилерії з Києва наказали селянам зібратися і, виголосивши перед ними палку промову, заявили, що вони принесли свободу і рівність всім суспільним верствам. Заявили, що дозволяють людям йти і забирати все, що їм по праву належить, та помститись за страждання, вчинені двадцятирічним визиском: вбивати і відбирати власність у тих, хто напихав свої кишені й комори їхнім потом і кров'ю. Якщо самі цього не зможе зробити, то Червона армія вам допоможе».

Подібним чином советський офіцер звернувся до мешканців села Свислоч (Волковський повіт, Білостоцького воєводства): «Протягом двадцяти років ви жили у ярмі хазяїв, які пили вашу кров, а тепер ми вас звільнили і дозволяємо чинити з ними так, як вам подобається». В селі Городейськ (Несвізького

повіту Новоградського воєводства) «Комісар» Данілов виліз на саморобну платформу і звернувся до людей, яких скликали на базарну площу: «Якщо хтось із вас має на когось зуб, можете зробити з ним що хочете — забрати власність чи навіть убити». Міхал Гарус з села Лососина (Косов-Поліського повіту Поліського воєводства) згадує, що «як тільки Червона армія увійшла в найбільше село... Їхні так звані політруки одразу почали ходити по сусідніх хуторах й узялися за свою так звану агітацію проти Польської держави й уряду; вони казали: хто вас мордував за Польщі, з тим тепер можете робити що заманеться».

Вражає схожість свідчень про перші зустрічі з Червоною армією, хоч автори тих свідчень жили в різних воєводствах східної Польщі. Промовці живали затерті фрази й шаблонні слова, типові для советської риторики, що свідчить про те, що це були радше постійні загальноовізані норми поведінки, аніж обмовки чи хвилеві відхилення окремих агітаторів. На декілька днів населенню було даровано загальну свободу порушувати закони і робити хто що хоче.

«Як тільки прибула Червона Армія, советська влада дозволила місцевим комуністам мститися польській людині. Про це повідомлю мені місцевий комуніст Дмитро Гаврилюк, українець із села Корсині Ковельського повіту». Людям говорили, що вони можуть «зводити рахунки» зі своїми ворогами. Люди й самі те чинили, без заохочень, і їх ніхто з советських агітаторів не збирався зупиняти.

Такі ото речі мовили місцевому населенню при зустрічах із солдатами

советської армії на мітингах, описаних в советській пресі і унаочненних в типових фотографіях, які зображували вояків Червоної армії в оточенні групи чоловіків, жінок і дітей.

У Камінь-Шляхетському (Кобринський повіт, Поліського воєводства) «вони забрали мого шістдесятивосьмирічного батька, двоюрідного брата, усіх сусідів, які не встигли вчасно втекти, і кількох офіцерів, схоплених на дорозі. Всіх привели до школи. Советський комісар підійшов і застрелив юриста, який признався, що був обвинувачем в судах над комуністами, а решту залишив на хуліганів чинити з людьми що завгодно. Їх привели в поле, примусили роздягнутися і розстріляли одного за одним».

Пізніше, каже він, убивали людей молотками. В Карчівці (Луцький повіт Волинського воєводства) 24 поселенців зв'язали колючим дротом і українські селяни їх розстріляли чи потопили. В Пружані білоруські селяни насмерть збили камінням капітана польської армії і одного поліцає. В поселенні Жидомля (Гродненський повіт Білостоцьке воєводство) озброєна голота забрала групу поселенців і зникла. Жінки в розпачі шукали за ними у всіх сусідніх селах, доки «одна жінка не знайшла свіжу прикриття яму. Коли її розкопали, ми не могли впізнати їх. Черепи були розбиті і закривавлені». В гміні Горлиця (Стрийський повіт Станіславське воєводство) польського солдата прив'язали до коня, який волочив його кам'янистим берегом Стрия, доки той не помер.

«Тата мого вбили, коли прибули Совети [Дубенський повіт Волинське воєводство]. Прийшло до нас багато людей, мій тато вийшов до них на под-

вір'я і там Вацлав Івановський вдарив його по голові сокирою. Тато прожив ще два тижні і помер». «Я, на щастя, врятувався від смерті, — пише син. — Мене вдарили тільки вилами».

В гміні Пульмо (Любомильський повіт Волинське Воєводство) за словами фермера Яна Кісіля за три дні шаленства в селах **Волька Хрупська**, Піща, Пулеміц, Грабовце, Гута і Ольшанка було забито коло 500 осіб. «Я бачив на власні очі ряди трупів, що лежали при Влодава-Ковельській дорозі». Маркар Зелюк, Кузьма Зелюк, Миколай Горунь, Максим'юк та Зендель Нестіор були виконавцями злочину. (Останній із них був обраний в жовтні 1939 р. делегатом Національних Зборів Західної України). В селі Острів (Ковельський повіт, Волинське воєводство) вбили вісім поселенців; у Йозефівці (Тернопільський повіт, Тернопільське воєводство) загинула ціла родина Антона Булака — всього семеро осіб; семеро осіб Казимировому (Пружанський повіт, Поліське воєводство) були замордовані, а «Стефан Козевський після побиття збожеволів». Загалом били людей часто і жорстоко. Село, віддалене від важливих шляхів, було спокійним, доки не прийшли советські агітатори і не закликали місцевих людей нападати на польських поселенців. Список жертв, яки ми колись спробували його остаточно скласти, був би напевно дуже довгим.

Жертви насильства відчували безпорадність не лише через відсутність відповідальної влади, але й через такий жахливий факт, що саме ті привідники насильства часто ставали представниками нового, встановлюваного на території, режиму. Селянські загони громил, які спочатку були часті-

ше просто загонами самосудників, ставали з волі советських командирів чи політруків визнаною міліцією, уповноваженою бути офіційним правомочним органом нової влади.

Заохочення советських агітаторів не були машинальним повторенням революційної риторики чи такою собі ораторською манерою, яку не варт було сприймати серйозно. Надто часто потерпілим відповідали байдужістю або й покарою, коли вони зверталися по захист до представників Советської армії або до щойно організованої адміністрації.*

*Два поселенці з Косого Двору (Новгородський повіт) поскаржилися советській владі від імені кількох польських родин, яких побили й пограбували. І були арештовані «комісаром», який запитав зібраних селян, чи не слід їх розстріляти. Троє сказали «так», а решта селян почали блазні відпустити поселенців, бо вони «добрі люди». Незважаючи на це, комісар наказав їх розстріляти коло католицької церкви в селі Негнівичі.

...«Вони постійно намагалися «революціонувати маси». Більшовики були у дійсності розчаровані тим, що люди не поспішали брати ні владу, ні землю, що не зводили рахунків зі своїми гнобителями. Тому їх почали надихати на бунти. Наприклад: в українських селах навколо деяких польських військових поселень близько Тушина почали ширити чулки, що поселенці перехопили зброю від польської армії і планують напасти на українців. Деякі селяни повірили. Кажуть, що одна перелякана українка прийшла до військового команданта в Рівному, благаючи допомогти і захистити. Він, прикинувшись, що здивований такою нечисленною делегацією, сказав їй йти додому і передати селянам самим озброїтися і позбутися тих панських собак. Ще в іншому випадку селянська делегація попросила владу розділити між ними землю. І тут знову характерна відповідь: ми не будемо ділити землю між вами. Здобудьте її революційним шляхом: розправтеся з поміщиком самі як знаєте і забирайте землю».

Начальник Сиротко, уповноважений Несвіжу, прилюдно докоряв громаді за те, що вона досі не здійснила революцію, бо не вбила жодного поміщика і не забрала власності.

Тут слід зауважити, що в деяких містах простежується типовий сценарій Червоної армії: без жодної необхідності дикий, безладний розгул стрілянина. Наприклад у Бучачі після окупації міста советами люди протягом двох днів були змушені не виходити з дому: вулицями рухалися танки, чути було безперервний кулеметний вогонь, а в той самий час відбувалися обшуки і арешти. В Тернополі советська артилерія розбомби-

ла одну чи дві церкви, на вулицях чинилася безладна стрілянина. У Новгородку в ніч з 19-го на 20-те вересня Червона армія влаштувала шалену стрілянину нібито проти опоры поляків. В Дубному на другий день советської окупації війська обстріляли кулеметним вогнем роздоріжжя вулиць, поливаючи сусідні будинки і мирних громадян градом куль. В Пінську нові окупанти, як тільки увійшли в місто, розбомбили єзуїтську церкву. Через два дні знову застосували артилерію, цього разу проти православної церкви. Чи то був спосіб залякування за випадкових обставин, чи надмірна реакція нервових і схильних хапатися за зброю командирів — цього вже ми не годні пояснити.

Шлях Червоної армії через Західну Україну і Західну Білорусію позначений багатьма драматичними подіями. Солдати, офіцери й поліцейські гинули у випадкових, несподіваних зустрічах. В Тернополі і Гродному невеликі групи солдат і офіцерів, які воювали проти загонів Червоної армії, були страчені без жодних формальностей. Декілька караульних постів Корпуса, захоплених під час короткого бою, були зруйновані, а їхні захисники, затримані советами, розстріляні. Лицарська поведінка переможених часом коштувала їм дуже дорого.

Але советські війська переслідували не лише людей в уніформах. Скорше «Пани», так звані білоруські різного сорту були їхніми ворогами. А тому певні категорії цивільних були так само беззахисними й уразливими: поміщики, службовці і особливо священслужителі. Коли загін Червоної армії проходив через село Мирослава Лабуньки в Бережанському повіті, роздався постріл. Посеред гарячкових пошуків винного хтось сказав, що це був «польський священник». Так мали зазвичай казати мешканці села, коли щось ставалося і ніхто за те не брав відповідальності. «Хто це зробив?» — «Польський священник» була би відповідь у таких випадках. Але цього разу солдат Червоної армії схопив священника і вистрелив у нього. Але не вбив. Пораненого залишили лежати при дорозі і солдати, минаючи його, при бажанні стріляли в нього як у мішень. Мабуть з десяток куль влучили в нього, перш ніж він помер наприкінці дня. С.Ковальський, віят гміни Лідського повіту був заарештований загоном советських солдат, який забрав і повів його до найближчого узлісся в супроводі плачів і прохань сусідів про його помилування. Вони обшукали його, роздягли до спідньої білизни на очах людей, що дивилися і плакали. Били його прикладами до синяків, принижували, копали ногами і лякали, що Польща ніколи не повстане. Вони вбили його безпомічно пострілом у груди.

Україна. Твір Марії Марчак-Томен

*Я котилася в невідомість.
Снів моїх чорнокрилі коні
Із розгону збивали Совість,
Тупцювали копита червоні.
— Туп-туп-туп! — заридала жалоба.
— Туп-туп-туп! — уві сні застоювала.
— Туп-туп-туп! — чорнокрила хвороба
Чорним саваном огортала.
Що хотіла забути — раптово
Вирило із чорної втрапи
Під копитами ранене слово,
Що не сміла колись сказати.
Під копитами рідні, друзі,
Ті, кого вже повік не вернути.
Заметалась, забилась у тузі:
— Нічний тупіт не хочу чути!
Але коні, гривасті коні
Тупцювали несамовито.
І котилися сльози солоні
На завісу минулого збиту.
— Туп-туп-туп! — стугоніло над світом.
— Туп-туп-туп! — виривалось на волю.
І ридала душа розбита
Під копитами чорного болю.*

Вершина-мати

*Полонили дітей дороги.
Судилося так споконвіку:
Матері сум і тривоги
Без міри, без ліку, навіки.*

*Повчала дітей своїх матери:
— Людські заєжди і всюди будьте.
Хотіла, й не сміла сказати:
— В дорозі мене не забудьте.*

*Дітей закружляла доля,
У славі купались діти.
А матери стояла край поля,
Щоб вогником шлях освітити.*

*Діти губились в турботах:
«Як вищу вершину здолати?»
А матери чекала їх доти,
Доки могла чекати.*

*І небо неначе змаліло,
Скотилася вниз вершина.
Діти додому спішили,
Кликали: — Мамо, єдина!*

*Де ви, озвіться, мамо!
Простіть, зберегли не зуміли.
Верніться, ми будемо з вами.
Мамо!..*

Марія МОРОЗЕНКО

*І падав білий
Під ноги їм ніжний цвіт.
І дітям зненацька відкрилось
У перше за стільки літ:*

*Усе суєта... Не треба
Під небом висот шукати,
Коли не відкрив для себе:
НАЙВИЩА ВЕРШИНА — МАТИ.*

Дикі гуси

*На хутір дикі гуси прилетіли.
Для хутора подія немала!
Сади, три хати і сумні могили —
Це все, що залишилось від села.*

*На хутір цей ніхто не добивався.
До кого добиватися сюди?
Старенький дід на хати три зостався,
Могили доглядати і сади.*

*І от на хутір гуси прилетіли,
Затріпотіли голосно крильми,
Цікаво роздивлялись, потім сіли
На килим споришу за ворітьми.*

*Старенький дід поволі вийшов з хати
І вражено сплинувся край воріт.
Від радості хотів він щось сказати,
Але дививсь заплакано на світ.*

*А дикі гуси дзвінко гелготіли,
Щось задували в дідовім дворі.
Мабуть, що те, як ночі й дні летіли,
Щоб в рідний край вернутись на зорі.*

*Зійшла весна... Минуло ясне літо...
На хуторі зажури не було.
Лишилися дикі гуси разом з дідом.
Взяли його, як кажуть, під крило.*

*Та час настав у вирії відлітати,
Зібралась в небо гусяча сім'я.
Старенький дід сплинувся біля хати,
Змахнув рукою і завер: «А я?!»*

*Печаль сльози забилася на віях,
І раптово біль у впахах грудях вщух —
Із неба рясно падала завія,
Вбираючи його у білий пух.*

*Замаяв світ — став неповторно-білим,
І білокрилим став старенький дід.
Сади, три хати і сумні могили
За білим килином зпинули услід.
Над хутором летіли дикі гуси...*

Наталія КУЧЕР,
старший науковий співробітник НМЛ України

ПІСНЯ КРАСИ

Портрет Василя Стуса роботи Віктора Зарецького: історія написання

У 1996 році до фондів Національного музею літератури України надійшла частина мистецької спадщини та родинного архіву художників Віктора Зарецького і Алли Горської, передана їх сином Олексієм Зарецьким. Серед цих матеріалів — три портрети Василя Стуса роботи Віктора Зарецького; два графічні, а один — велика картина на полотні «Василь Стус — орач».

Віктор Зарецький (1925–1990) — художник-нонконформіст, один з найяскравіших митців другої половини ХХ століття, який працював у стилі українського модерну. Мистецтвознавець Ольга Петрова називає його в числі «найбільш творчо та нервово вишуканих особистостей 50-х — середини 80-х років, котрі жили як ізгої у себе на батьківщині».

Віктор Зарецький навчався в Київському художньому інституті в майстерні жанрового живопису у наймолодшого академіка Сергія Григор'єва. Був одним з найпрацелюбніших та найталановитіших студентів — одержав Репінську і Сталінську стипендії. В інституті одружився з однокурсницею Аллою Горською. По завершенні навчання малював на шахтах Донбасу, створив новаторський цикл картин із життя шахтарів, писав селян на Поліссі. У співавторстві з Аллою Горською та іншими художниками протягом 1965–1970 років створював мозаїки та розписи в Донецьку, Краснодоні та інших містах України.

Подружжя Алла Горська (1928–1970) і Віктор Зарецький стали одними із лідерів руху шістдесятників. Її, росіянку із забезпеченої родини високопосадовця, яка відкрила для себе Україну, називали «душею українського шістдесятництва» (Роман Корогодський). Від 1963 року Віктор Зарецький був головою Клубу творчої молоді «Сучасник». Після заборони офіційних зібрань у Жовтневому палаці вони часто відбувалися в майстерні Зарецького-Горської по вул. Філатова та в їх помешканні. 1966-го року Алла Горська і Віктор Зарецький підписали спільне клопотання в обороні репресованого художника Опанаса Заливахи, 1968-го — «Лист 139-ти» до Брежнєва, протестуючи проти арештів молоді інтелігенції в

Україні та Москві.

Віктор Зарецький, «найестетичніший із українських митців 60-80-х» (Олег Сидоренко), пройшов складний шлях інтенсивних творчих пошуків За його словами, він чотири рази змінював свій стиль — вивчав світову куль-

рисувальник Зарецький, графічна спадщина якого нараховує понад дві з половиною тисячі робіт, писав з натури портрети багатьох своїх сучасників. Але портрети Василя Стуса займають серед них особливе місце.

Віктора Зарецького і Васи-

ля Стуса об'єднували не лише високий ступінь таланту та спільність поглядів на українське мистецтво — разом із Аллою Горською вони були лідерами Руху опору шістдесятників. Поки що немає окремого дослідження, яке б висвітлювало їх особистісне й творче спілкування. Ми можемо лише за окремими рядками спогадів та свідчень реконструювати фрагменти їх взаємини.

Отже, всі троє були активними учасниками зібрань у Клубі творчої молоді «Сучасник», який діяв у колишньому Жовтневому палаці від 1960 р. Василь Стус приєднався до них пізніше, коли став 1963 року аспірантом Інституту літератури.

Ми бачимо їх разом на світлинах 1966 року на Донбасі, де кілька художників працювали над мозаїками на фасаді донецької школи. Художницею Галина Зубченко згадувала: «В Донецьку до нас приходив Василь Стус, і ми бували в нього вдома. Небагата хатка, одноповерховий будинок, родичі Василеві. Сиділи в нього, говорили. Приходив він до нас у гості як київський знайомий Алли Горської й Віктора Зарецького. Він знав

про Клуб і українське відродження. (...) Зустрічались ми з Василем і в Києві, у помешканні Світличних. Це було, певно, після першого арешту Івана. І Алла, і я робили з Василем й з Івана рисунки. Зовсім не відчувалось, що Василь молодий. До нього ми ставили родину Зарецького — Горської були теплими. Про це свідчить також листівка маленького сина Василя Стуса — Дмитра від 17 вересня 1969 року до дня народження Алли Горської: «Тьотю Алло! Бажаю Вам щастя. Дмитрик Стус». В книзі «Життя як творчість» Дмитро Стус писав, що між Василем і Аллою майже відразу встановилися ніжні, теплі взаємини.

На похороні Алли Горської, який перетворився на мітинг протесту, Василь Стус ніс її портрет. Над могилою він прочитав щойно написану поезію пам'яті Алли Горської «Ярій, душе. Ярій, а не ридай». Це був його стогін болю, кристалізоване страждання з глибинним проникненням в сутність Події — кожен рядок поезії став знаковим у його творчості.

*Ярій, душе. Ярій,
а не ридай.
У білій стужі сонце
України.
А ти шукай — червону
тінь калини
на чорних водах — тінь її
шукай,
де горстка нас. Малесенька
цопта
лише для молитов і
сподівання.
Усім нам смерть
судилася зарання,
бо калинова кров — така ж
крута,
вона така ж терпка, як
в наших жилах.
У сивій завірюсі голосінь
ці грона болю, що падають
в елібій,
безсмертною бідю
окопились.*

Цей вірш увійшов до його експериментальної збірки «Веселий цвинтар», яку поет закінчив упорядковувати за кілька місяців після похорону, котра стає зрозумілішою, коли знаєш, що поштовхом до її створення була трагічна смерть Алли Горської.

Василь Стус справляв на Віктора Зарецького величезне враження. В одному з інтерв'ю художник розповідав, що малював його, коли той читав свої перекази Рільке. «Це була інтелігентна, м'яка, ніжна людина, але коли йшлося про долю народу, принципи — він ставав залізний. Те, що витримав Стус, не вміщується в свідомості. На таке здатен далеко не кожен. Напевне, сили йому давав Господь Бог. Василь ка-

родину Зарецького — Горської були теплими. Про це свідчить також листівка маленького сина Василя Стуса — Дмитра від 17 вересня 1969 року до дня народження Алли Горської: «Тьотю Алло! Бажаю Вам щастя. Дмитрик Стус». В книзі «Життя як творчість» Дмитро Стус писав, що між Василем і Аллою майже відразу встановилися ніжні, теплі взаємини.

На похороні Алли Горської, який перетворився на мітинг протесту, Василь Стус ніс її портрет. Над могилою він прочитав щойно написану поезію пам'яті Алли Горської «Ярій, душе. Ярій, а не ридай». Це був його стогін болю, кристалізоване страждання з глибинним проникненням в сутність Події — кожен рядок поезії став знаковим у його творчості.

*Ярій, душе. Ярій,
а не ридай.
У білій стужі сонце
України.
А ти шукай — червону
тінь калини
на чорних водах — тінь її
шукай,
де горстка нас. Малесенька
цопта
лише для молитов і
сподівання.
Усім нам смерть
судилася зарання,
бо калинова кров — така ж
крута,
вона така ж терпка, як
в наших жилах.
У сивій завірюсі голосінь
ці грона болю, що падають
в елібій,
безсмертною бідю
окопились.*

Цей вірш увійшов до його експериментальної збірки «Веселий цвинтар», яку поет закінчив упорядковувати за кілька місяців після похорону, котра стає зрозумілішою, коли знаєш, що поштовхом до її створення була трагічна смерть Алли Горської.

Василь Стус справляв на Віктора Зарецького величезне враження. В одному з інтерв'ю художник розповідав, що малював його, коли той читав свої перекази Рільке. «Це була інтелігентна, м'яка, ніжна людина, але коли йшлося про долю народу, принципи — він ставав залізний. Те, що витримав Стус, не вміщується в свідомості. На таке здатен далеко не кожен. Напевне, сили йому давав Господь Бог. Василь ка-

зав, що коли б усе було гаразд, він був би орачем. На моїй картині він — орач, а над ним — птах небуття».

Три портрети Василя Стуса (два графічні і один — олійний) з колекції Національного музею літератури, окрім історичної цінності, дають можливість простежити еволюцію мистецьких пошуків Віктора Зарецького. Від реалістичного моделювання він приходив до лаконізму ліній.

Певну стилізацію ми спостерігаємо також на портреті Василя Стуса з книгою, виконаному в авторській техніці. Як зазначив у розмові з автором цієї статті Олександр Зарецький, син художника, портрет було створено у грудні 1971 року, за місяць до арешту поета. Василь Стус читав Рільке — Віктор Зарецький так і зобразив його, заглибленим у текст.

Саме цей портрет з натури і став основою для створення великого полотна «Василь Стус» — (умовна назва «Стус-орач»). Верхня частина постає повністю відповідно до зображення поета з книгою — вона обведена олівцем і покрита білилами, риси обличчя також окреслені олівцем. Василь Стус в білому одязі оре землю. Там, де пройшов його плуг, земля стає білою, відкритою писанками, попереду — суцільне чорне тло. Вгорі над ним летить яскравий птах — жар-птиця. Промовистою є деталь: одна із писанок поблизу Поета прикрашена літерами «ВС» — Василь Стус.

Віктор Зарецький багато роздумував над своїми картинами, перш ніж взятися за пензель. Він вважав, що в живописі головний компонент — це образ. Образ підказав у розмові сам поет, тому він зобразив Орача, а рук у білому за плугом обробляє землю. В картині майже відсутні декоративні елементи — художникові не подобалося, коли етнографізм затінював національно сутнісне.

Як зазначала мистецтвознавець Леся Авраменко, Віктору Зарецькому притаманна надзвичайна, майже містична чутливість. У картині «Портрет Василя Стуса» він зосередив і виставив цілу долю поета: «Досить умовно, але в реалістичній манері змальовані постаті Стуса і його змореного коня видаються прибульцями з іншого виміру на тлі декоративного буяння трав життя і чорного провалля смерті. Птах — метафора, яка супроводить творчість Віктора Зарецького впродовж усього життя. Образ цей в його баченні дуже багато означає й уособлює. То і життя, і час, і доля, і краса, і рук, і поезія, і мрія...».

Це велике полотно (130x184см) темперою митець написав за кілька місяців до свого відходу. На звороті дати — 1989-1990. Картина не дає відчуття трагізму — це скоріше його Пісня краси — так він означував своє творче кредо. Це видіння життя Поета в іншому світі, де він продовжує працювати на українській ниві. Цікаво, що саме в цей час Віктор Зарецький закінчує ще одну велику роботу — «А ми ж тую червону калину та й підіймемо...» — портрет Алли Горської. Художник зобразив її як символ України — його митецька інтуїція передбачила Незалежність України, за яку Василь Стус і Алла Горська віддали свої життя. Ці роботи в стилі українського модерну серед кращих в його спадщині. Вони часто експонуються на музейних виставках, присвячених шістдесятикам, а також окремих виставках до річниць Василя Стуса та Алли Горської.

Християнка

Борис ШИРЯЄВ

Потрапивши до бараку, баронеса зустріла там не холод неприязні, а дещо більш жорстоке й вороже. Стимулом цювання стала заздрість до її минулого... Слабка, квела бабуся викликала ненависть не сама собою з її теперішнім, а як носій ілюзії, котра заворожувала і вабила до себе мрії її ненависниць.

Минуле — елегантне, витончене, яскраве — проступало в кожному рухові старої фрейліни, в кожному звукові її голосу... Вона залишалась аристократкою в кращому, істинному значенні цього слова, і в соловецькому жіночому бараку, в смороді лихослів'я, в хаосі бійок вона залишалась тією ж, якою її бачили в палаці. Вона не відчувалась, не відсторонювала себе від оточення, не виявляла її тіні зверхності, якою неunikно грішить неправдивий аристократизм. Ставши каторжницею, вона визнала себе нею і прийняла свою долю як неминучість, як скарб, що його потрібно нести без нарікання, без бідкання і жалости до себе, без ремства і сліз, не озирюючись назад.

Щойно прибувши, баронеса була, ясна річ, поставлена на «цеглинки». Можна собі уявити, як то легко було їй на сьомому десятку носити на лотку двопудовий вантаж. Товарки по роботі ликували:

— Баронеса! Фрейліна! Це тобі не за царцею хвіст тьяти! Потрудись як ми!

Хоча мало хто з них дійсно трудився до Соловків.

Вони не спускали з неї очей, чекали крику, скарги, сліз безсилля, однак цього їм не довелося побачити.

Самовладання, внутрішня дисципліна, виношені протягом цілого життя, врятували баронесу від приниження. Не вказуючи своєї безсумнівної втоми, вона допрацювала день до кінця, а ввечері, як завжди, довго молилась, стоячи на колінах перед маленьким образом.

Моя колишня приятелька днів соловецьких кронштадтська завідниця злодійського кишля Кораблиха... баба бойова, зубаста, яка протє зберегла в своїй жіночій душі «жалість», розповідала мені згодом:

— Як тільки вона стала на коліна, Сонька Глазок почала було свою бузу: «Чи ти ба, Бога свого поставила, свята поміж нас знайшлася...» Але Анета сплинула їй: «Тобі шкода чи що? Твоє віднімає? Бачиш, людина душу свою зберігає...» Сонька й прикусила язика.

Те ж саме діялося і в наступні дні. Баронеса спокійно й неквапливо носила сиру цеглу, а повернувшись до

бараку, ретельно чистила свою сукню, мовчки з'їдала миску тріскової баланди, молилась і лягала спати на свій охайно прибраний топчан.

З відокремленим гуртком барачної інтелігенції вона не зближувалась, але й не цуралась, як і загалом не цуралась нікого зі своїх співмешканок, розмовляючи однаковим тоном як з княгинею Шаховською, що безперервно вставляла французькі слова, так і з Сонькою Глазок, що тією ж мірою вживала слова «непечатні».

Тяглися похмурі соловецькі дні, і випадки супроти баронеси повторялися все рідше й рідше...

— Нині вранці Манька Довга на баронесу біля умивальника налетіла, — повідала мені увечері на театральній репетиції Кораблиха, — щітки, мило її скинула, мовляв, кран довго тримаєш... А я її ганчіркою... Ти чого божеську стару обижаш? Чи тобі води мало? Яке тобі лихо, що вона чистоту тримає?

Остаточний перелом у ставленні до колишньої фрейліни настав, коли «об'явилась» прибиральниця камери. На соловецькому жаргоні це слово означало оголошити про свою вагітність. Як правило всіх, хто порушив заборону кохання, чекали Зайчики. Навіть якщо вагітність була на 7-8 місяці. Але тих, хто був уже на межі, відсиляли на острів Анзер, де вони народжували й годували груддю немовлят у порівняно стерпних умовах, на легких роботах. Тому вагітність ретельно приховувалась до останку.

Відтак прибиральницю, яка «об'явилась», треба було замінити, і за старою лагерною традицією ця заміна відбувалась демократично — прибиральницю вибирали. Праця її була порівняно легкою: вимити підлогу, принести дров, протопити піч. За місце прибиральниці боролися.

— Кого поставимо? — запитала Кораблиха, староста камери.

— Баронесу! — дзвінок вигукнула Сонька Глазок, невтримна в любові й в ненависті. — Кого ж іще? Вона найчепурніша! Жодних непремностей не буде...

Об'єднавши певне соціальне становище в каторжному колективі, баронеса не лише перестала бути чужачкою, але й автоматично отримала відповідний своєму «чину» авторитет, навіть деяку владу.

Зближення її з камерою почалося, здається, з консультацій щодо різних складних питань в царині косметичних таїнств, котрі здійснюються з однаковою ретельністю і в палацах, і на каторзі. Далі розмови повелися глибші, серйозніші...

Наростаючий духовний вплив баронеси відчувався в її камері все дужче. Це велике таїнство пробудження Людини відбувається без примусу і голосних слів. Вірогідно, що навіть сама баронеса не усвідомлювала тієї ролі, котру її призначено було виконати в камері каторжного гуртожитку. Вона робила і говорила «те що потрібно», так як чинила все своє життя. Простота і цілковита відсутність дидактики в словах і діях були головною силою її впливу на людей.

Сонька в товаристві чоловіків лихословила як і раніше, однак серед жінок почала помітно стримуватися, і головне, її «епітети» втратили колишній тон викличної бравади...

На Страсному тижні вона, Кораблиха і ще дві жінки з хору говіли у тьмяно приведеного в театр священика — Утішительного попа. Таїнство прийняття Тіла і Крови Христових творилося потай у чулані, де зберігалась бутафорія, — дарами, що були принесені в пласкій солдатській баклажці в боковій кишені бушлату. На чатах біля дверей стояв бутафор — турок Решад-Седад, недавній комуніст, нарком просвіти Аджаристану. Коли б дізналися, бути б нам всім на Секіргі і Зайчиках, якщо не гірше.

Коли спалахнула страшна епідемія сипняка, терміново постала потреба в сестрах милосердя або тих, хто міг їх замінити. Завідувачка санчастини УСЛОН М.В. Фельдман не бажала наказом призначати на цю смертницьку працю. Вона прийшла в жіночий барак і, зібравши його мешканок, умовляла їх йти добровільно, обіцяючи платню і хороший пайок. Охочих не було. Їх не знайшлося й тоді, коли експансивна Фельдман звернулася із закликом про допомогу вмираючим.

В ту мить до камери увійшла стара прибиральниця з в'язанкою дров. Голова її була закутана платком — надворі стояв тріскачий мороз. Складаючи дрова біля пічки, вона почула лише останні слова Фельдман:

— Отже ніхто не хоче допомогти хворим і помираючим?

— Я хочу, — почулося від пічки.

— Ти? А ти грамотна?

— Грамотна.

— І з термометром умієш поводитися?

— Умію. Я працювала три роки хірургічною сестрою в царськосільському лазареті...

— Як ваше прізвище?

Прозвучало відоме ім'я, без титулу.

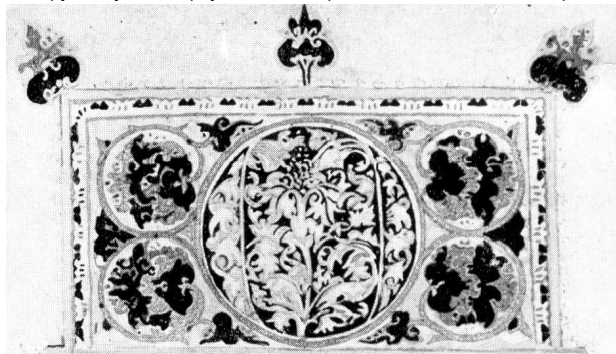
— Баронеса! — вигукнула, не витримавши, Сонька. Але цей вигук звучав зовсім не так, як у першій день роботи колишньої фрейліни на «цеглинках».

Другою записалась Сонька і в слід за нею ще кілька жінок. Серед них не було жодної з відокремленого гуртка, хоча там багато мовилося про християнство та особисту релігійність.

Двері сипнотифозного бараку зачистіти мало хто повертався. Страшним місцем був той барак.

Баронеса працювала вдень і вночі, працювала так само доладно й спокійно, як носила цеглу і мила підлогу в

Продовження на стор. 16

СВІДЧЕННЯ ЄДНОСТІ УКРАЇНСЬКОГО ПРАВОСЛАВ'Я

8-11 травня ц. р. в Торонто в Канаді відбувся Міжнародний науково-богословський симпозиум «Українське православ'я в світовій спільноті Православних Церков: минуле, сучасне та майбутнє».

Симпозиум проведено за ініціативою Товариства українців самостійників у Канаді під патронатом Його Святости Вселенського Патріярха Варфоломія, з благословення Предстоятеля УПЦ в Канаді Блаженнішого митрополита Юрія, за підтримки Консistorії УПЦ в Канаді, Колегії святого Андрія при Манітоському університеті та Канадського інституту українських студій при Альбертійському університеті.

Це був перший в історії спільний церковний і науковий захід, в якому взяли активну участь представники всіх юрисдикцій, що мають своє коріння у традиції київського українського православ'я. Зокрема, всі архієреї УПЦ в Канаді: митрополит Юрій, єпископи Андрій та Іларіон, а також духовенство і миряни УПЦК, делегації та представники від УПЦ КП, УПЦ МП, УАПЦ, УГКЦ, Православної Церкви Америки, науковці з Канади, України та США.

Другого дня мав доповідь особистий представник Вселенського Патріярха архидиякон доктор Іоанн Хрисавіс.

У численних доповідях українською та англійською мовами йшлося про різні аспекти буття українсь-

кого православ'я на батьківщині та у діаспорі в минулому і тепер, порушувалися проблеми подолання існуючого розділення та утворення єдиної Помісної Православної Церкви в Україні.

11 травня, у неділю, учасники симпозиуму та численні представники української православної громади в Канаді молилися за Божественною Літургією і молебнем у храмі Всіх Святих землі Української при Українському культурному центрі Святого Володимира в Оаквілі (Великий Торонто). Богослужіння очолював єпископ Східної єпархії УПЦК владика Андрій у співслужінні двох священників. Митрополит Юрій, архієпископ УПЦ КП Євстратій, архієпископ УАПЦ Ігор (Ісіченко), єпископ Іларіон та решта духовенства молилися під час богослужіння у храмі.

Після служби відбулася громадська зустріч «Українська Церква після Майдану», під час якої представники Київського Патріярхату, УПЦ МП, УАПЦ та УГКЦ відповіли на питання.

Симпозиум підтвердив потребу зустрічей, спілкування, конструктивних дискусій, науково-богословського осмислення — тобто реальних кроків, які допоможуть подолати відчуження й упередженість, що десятиліттями накопичувалися між дітьми Української Церкви. Тому віриться, що ця визначна подія матиме плідне продовження.

За матеріалами преси

Українська православна митрополича кафедра Пресвятої Трійці у Вінніпегу, Канада

Християнка

Закінчення.

Початок на стор. 15

бараку... як, вірогідно, несла й свої чергування при імператрицях. Це останнє її служіння було не самовідданим поривом, а наслідком глибокої внутрішньої культури, увібраної не тільки з молока матері, але успадкованої від низки попередніх поколінь.

Панівне в ній почуття обов'язку і глибока особиста дисципліна дали сили працювати до останньої межі — години, хвилини, секунди...

Час той настав, коли на руках, на шії баронеси зачервонів зловісний висип. М.В. Фельдман помітила це:

— Йдіть і лягайте в особливий папачі.
— Для чого? Ви ж знаєте, що в мої роки від тифу не видужують. Господь кличе мене до Себе, але два-три дні я ще можу служити Йому...

Вони стояли одна проти одної —

аристократка і комуністка. Незайманиця і пристрасна нерозкаяна Магдаліна... Віруюча в Нього і атеїстка. Жінки різних світів.

Експансивна, поривчата М.В. Фельдман обійняла й поцілувала стареньку. Коли вона розповідала мені про це, її очі були повні сліз.

— Знаєте, мені хотілося тоді перехрестити її, як хрестила мене в дитинстві. Але я побоюлася образити її почуття віри. Адже я єврейка.

Остання секунда настала через день. Під час ранкового обходу баронеса сіла на підлогу, потім лягла. Почалося марення.

Сонька Глазок також не вийшла з бараку смерті, і душі їхні разом предстали перед Престолом Господнім.

З книги «Неугасима лампада»,
М., 2000

Переклад з російської Раїси ЛИША

КРАДЕНИЙ БИЧОК

Українська народна казка

Жив собі в горах Карпатах один газда. І хату мав файну, і в господі його неабиякий лад був. Одна біда — син-одинак таким ледацюгою вдаввся, що в усьому світі й пари йому не було. Головою стелі дїстає, а все одно ціліснік дні й за холодну воду не візьметься. Терпів батько, терпів, а тоді й каже:

— Годі, синцю, байдки бити та дарма хліб їсти. Підемо якої-небудь роботи тобі напитасемо.

От ідуть вони полониною, аж бачать — бичок пасеться.

— Дедю, — каже син, — давайте цього бичка вкрадемо.

— Що ж, — каже батько, — кради. А я на часину відлучуся.

Взяв син бичка на налігач і, скрадаючись, потяг додому. За якийсь там час вертається батько в рідну господу й бачить — усі вікна ряднами позавішувано, а син вмотився за столом перед повнісінькою мискою смаженого м'яса. Жде батька вечеряти.

— Сідайте, дедю, до столу, — каже. — Будемо краденим м'ясцем призволятися.

— Е, ні, — каже батько. — Перед тим, як до їжі братися, давай змиряємось, хто з нас у попереку товщий. Узяти вони та й змирялись — і син

виявився в попереку набагато за батька грубшим.

Цілий місяць їли вони м'ясо. І весь цей час син жив у великій тривозі. Щоразу як сісти до столу, старанно завшував вікна, щоб ніхто з вулиці їх біля повної миски не побачив. Од кожного собачого гавкату здригався — чи то не по нього стражники йдуть, щоб за крадіжку до кам'яниці запроторити. А коли вони доїли останній шматок м'яса, батько й каже:

— Нумо, сину, ще раз поміряємось, які в нас попереки стали.

От помірялись вони — і вже батько був проти сина набагато грубшим.

— Бачиш, як ти схуд та змарнів, — каже батько. — Це того, що ти їв крадене, а я своє, чесно зароблене.

— Це ж як? — дивом здивувався син.

— А так. Коли ти тяг бичка додому, я тим часом пішов до його хазяїна і заплавав за художника гроші. Тому і м'ясо їв як чесний чоловік, і жив собі спокійно. А ти був левен, що споживавш крадене. Тому жив у постійному страху, як би твоє злодійство не викрили. От і не було тобі ні спокою, ні втіхи.

Відтоді син і макової зернини в чужих людей не взяв і прожив увесь вік чесною працею.

Передплачуйте газету Шановні передплатники!

Державне підприємство по розповсюдженню періодичних видань «Преса» сповіщає Вас про те, що оформити передплату можна за «Каталогом видань України» та за «Каталогом видань зарубіжних країн» у поштових відділеннях та на сайті УДППЗ «Укрпошта» www.ukrposhta.ua, а також скориставшись послугою «Передплата ON-LINE» на корпоративному сайті ДП «Преса» www.presa.ua.

Передплатний індекс газети «Наша віра», 61671.

Газета містить актуальні матеріали з релігії та історії, богословські, філософські, літературознавчі та публіцистичні статті. В кожному числі є сторінка для дітей та юнацтва.

Передплатити газету собі та подарувати передплату друзям.

Засновник і видавець — колектив Редакції газети

ГОЛОВНИЙ РЕДАКТОР Євген СВЕРСТЮК

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Архiep. Ігор (ІСІЧЕНКО), Євген СВЕРСТЮК, Раїса ЛИША, Юрій ВІВТАШ

ЛІТЕРАТУРНИЙ І ХУДОЖНИЙ РЕДАКТОР: Раїса ЛИША

ВІДПОВІДАЛЬНИЙ СЕКРЕТАР-ОРГАНІЗАТОР: Надія САМУЛЯК

КОМП'ЮТЕРНА РОБОТА: Вікторія ЛЮБИЧ

Зайти: вул. Межигірська 21, 04071

Для листів: Україна-Ukraine, 01001, Київ-1, а/с 283.

E-mail: nashavira@ukr.net; <http://www.nashavira.ukrlife.org>

Телефон-факс: 425 68 06

Наш розрахунковий рахунок: 26004001282001, МФО 300142 в УКРІНБАНКУ

Ідентиф. код №22893760

Підписано до друку 19 червня 2014 р.

